Контрольный экземпляр

Массе а мехкий пролетареш, вIашагIкхета!

СЕРДАЛО

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГIАЛГIАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАККХЕХЬАРЧА СОВЕТЕИ МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ ОРГАН

«СВЕТ» Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров ЧИАССР

Газет арадувл 1923 шера денз • ШИНАРА, 26 ФЕВРАЛЬ, 1980 ШУ. • № 25 (6155). • Мах 2 кепиг.

ИттлагIча пятилетка тIеххьарча шерен бIаргчача пятилетиан планаш ханал хьалха кхоачайъяра доккхий социалистически декхарш тIелаьцна Нохч-ГIалгIайчен къахьегамхоша. Укх шера план 29 декабрга кхачалехьа кхоачашъе, В. И. Ленин вань 110 шу дузача дента кхачалехьа планал совгIа кхо миллион сома мехьа промышленни продукци арахеца дош деннад цар.

КПСС ЦК ноябрьски (1979 ш.) Пленуме ше къамаьл деш КПСС ЦК Генеральни секретара, СССР Лаккхехьарча Совета Президиума Председатела новкъоста Л. И. Брежнева белгалдаьккхар 1980 шерах хьинаре, ленински хьинаре къахьега шу хилийта дезийта. Аллха цуьна тIаерзае еза, аьлар цо, ерриге партийни комитеташ, ерриге цаIи ахи миллион юххьанцара партийни организаци партийни группех, Советаш, профсоюзаш, комсомол. Уж кIоарга межан дола дешаш ларде а хуьцаш хьинаре къахьегаш дIадоладаьд пятилетка тIеххьара шу Нохч-ГIалгIайчен къахьегамхоша. Январь бетта планал совгIа ара а хийца маькала лькихай цхьа миллион гергтача сома мехьа промышленни продукци. Соккха январь бетта арахийцачул шиъ процент гаргга дукхагIа хилар

ЮХХЬАНЦА ДЕНЗ ХЬИНАР АЙДАЬ КЪАХЬЕГА

укх шера цу юкъа республике арахийца промышленни продукци. Къахьегама овсарле 2,8 процент лакхъенвай.

Республикерча промышленноста, халкъа болхама дерригача доакъой къахьегамхоша чIоагIа раьза хиина хьаллаьцад В. И. Ленин вань 110 шу дузача дента кхачалехьа иттлагIча пятилетка задани кхоачашъяра дIадоладаь дика тIулахк. 22 апрелага кхачалехьа пхе шера задани кхоачашъе лаьрхIад республикерча 25 эзар болхлочо, бIаьш, итташ бригадаша, предприятеша. Уж толамца кхоачанми тIеххоачанми дара укх шера юххьанца денз боагIача боарамагIа хьинаре къахьегар бокхха лоархIам болаш долга дика кхетадеча дукххача промышленни предприятей коллективаша бIубенна дIадоладаьд пятилетка тIеххьара шу. Церех я «Грознефть» объединене, ГI. Ахриева цIерагIча назрановски «Электроинструмент», Карабулакски химически реактивий, ацетонови, «Промавтоматика» НПО опытни, Аргунски вьшкабетона изделей, «Союзавтоматстром» ВНПО опытно-экспериментальни заводий, кхыча предприятей коллективаш.

Шу чакхдала дукха ха и яха уйлаш цIенъль дIа а яха шоай торонех, кхоачамех, балха ханах бизза пайда ийбу хьалха латтача коллективаша. Яхье хьалха латтача предприятей, организацей кулгалхоша, общественни организацеша цу гIулакха тIаерзаьвй къахьегаш чел барий уйла. ХIаьта цар шоай вргIагIа «ТIехьабусарах бойцаш бе болх» яхача девизагIа шерра социалистически ях а йоаржаь, хьинар кхо ца деш къахьег. Арахеца продукци дукхагIа, дикагIа, дIадоар кIезигагIа долаш хилийтара, производства эффективность лакхъяра дала кхоачамаш гуча а доахаш, хаддаза производствана юкъехуль цар. Оборудованех, производственни мощностех, балха ханах бизза пайда ийбу. Социалистически ях дика вIаштIехьа а лькха, цуьна кулгалделга цIенхаштта тоадаьд.

Хьалха латтача коллективашка тIагIертта къовсам лоаттабу къахьегамен производственни дисциплина телхаерашца, брак йолаш продукци кийчъерашца. Къахьегам Iилман ларда тIа вIаштIехьбаккхара, Iилмаен техниканен карагIдийнарам сихха производствана юкъехувлара, технически прогресс елга сихдара даькъе шоашкара доагIаш дола дакъа лоац инженерно-технически болхлоша, рационализаторашен изобретателашен.

Республикерча дуккхача предприятей, организацей коллективаше пятилетка тIеххьара шу дика дIадоладаь дале а, цхьайолхар коллективаша чIоагIа эсала бу болх. Церех и промышленни продукци маьхала яккхара январь бетта план 65 процент мара кхоачаш ца яь цементни завода коллектив, паччахьалкхен план 67 процент мара кхоачаш ца яь нерудни материалаш йоахен чанхйоахен карабулакски завод. Массаза сана къахьегам во вIаштIехьбаьккхаб укхаза. Машинаш, оборудовани болх ца беш летташ, балха ха вехьа йоаеш, боагIача хьисапе шоай торонехи кхоачамехи бизза пайда ца ийбеш дукха моттигаш нийслу цу предприятешка а кхычахьа а.

Миччa бесса яь а продукци маьхала яккхара план кхоачашйича, кхыдолча технико-экономически хьокхамий задани кхоачашъяра дукха лоархIами уйлех ца еш йола коллективаш хIанз а йолаш я. Из иштта хилара тешал деш да республикерча 19 предприяте къахьегама овсарле лакхъяра январь бетта план кхоачаш ца яр. Производства эффективности балха данаш лакхъяра къовсам лоаттабеча хьалашка цхьаккха дича ца мегаргдолаш гIулакх дац из. Дерригача технико-экономически хьокхамий план кхоачашъяр — хIара коллектива сийлен декхар да.

Пятилетка тIеххьарча шера юххьанца денз хьинаре къахьегилга хилаза дергдоаца хIама а хиина дIаотта деза хIара коллективе. Цу даькъе бизза пайда ийбе беза производственни мощностех, балха ханех, мехогга дикагIа хилийта еза арахеца продукци, цIендаь дIадаькха деза эехьа бийдах, материалаш йовелга. Цу лоархIамеча гIулакха шоай организаторски кхетамен болх тIаберзабе беза предприятей кулгалхоша, партийни профсоюзни организацеша. Укх шерен бIарччача пятилеткан планаш тIаийца декхараш кхоачандар хIара коллектива сийлен декхар да.

19 АПРЕЛЕ — Ерригсоюзни коммунистически СУББОТНИК

МАССАНЕ А ДАКЪА ЛОАЦАРГДА

Владимир Ильич Ленин вань 110 шу дизара ди дикача къахьегама совгIаташца дездар дукха Грознерча «Родина» совхоза болхлоша, гIулакхерча наха, пенсе тIа болча ветеранаша цхьа барт а баь декхар тIеийцад Ерригсоюзни «цIеча шоаттдийнахьа» дерриге шоай низаш оарцагIа а дахьа къахьега.

Цу дезача дийнахьа къахьегаш хургва 960 саг. Кходьча дизельни довгорцеи бензинацеи совхоза кхашкара балхаш деши тайп-тайпара мовкьаш кхухьаш хургъл 70 трактор, 28 автомашин.

Ялхайтта болхлой бригада я совхозе. 19 апреле цаIи ахи дийнахьара нормаш кхоачаш а еш соми баьцадаьраши кхедеча совхоза кхашка билхаш де лаьрхIад цар.

Хьинаре къахьегаргдолаш ба цу дийнахьа гIишлонхой бригадара болхлой а. Уж хургба 350 саг цига Iохайна хIама два йиш йолаш хургйоача продовена чура отделка еш. 1 мел болх беш хургья из.

Къаьстта тарко лай шоай поселок тоъяра. Совхоза конторерча болхлоехи пенсе тIа болча нахахи кхо бIаь саг хургва керда таьиаш дIайогIаш, ягIаш йолчарна гIулакх деш, улицеш цIенъеш, конторан кхыча общественни зданешта кIир тохаш, кхы эшараш деш.

Цу дийнахьа болхлоша даькке 2300 сом алали пятилетка фонде дIачудала лаьрхIад.

А. СУЛТАНОВ.

•

БОККХА ТОАМ ХИННА

Ерригсоюзни коммунистически субботник чакхдаккхара кийчо еш ба Ачхой-Мартановски района «Новосельский» совхоза къахьегамхой.

ИттлагIча пятилетка дийлагIа шу дика хьокхамаш гойташ чакхдаккхарах КПСС ЦК, СССР Министрий Совета, ВЦСПС, ВЛКСМ ЦК карара кара тела ЦIе байракх а луш СССР ВДНХ Ерригсоюзни Улга тIа яьккхай укх деношка совхоза коллектив. Цу гIулакхо хьинар айдаьча баьцадаараш кхедеча бригадай кулгалхоша Хатуев Шамсуддина, Чигарбиев Мохьмада, механизатора Идрисов Шавалус, кхычар шоай коллективай цIерагIа дош делар. хьалха кхом баьча доагорах, кхыча материалех пайда а эцаш, субботник хургдолча дийнахьа къаьстта овсаре къахьега.

ХIаьта цу дийнахьа кхашка, сомий бешамашка тайп-тайпара балхаш деш, контора а мехмастерске а помещенешка ковнашка лостам беш юкъера лаьрхIача 360 саг хургва.

Субботнике къахьийга даькхача ахчах эзар сом иттлагIча пятилетка фонде дIачудала соцам баьб совхоза болхлоша, берригаш раьза а болаш. Цул совгIа, 19 апрель хьатIакхачалехьа кхы а ши субботник чакхдаккха лаьрхIад.

Х. МАГОМЕТОВ.

«Промавтоматика» НПО опытни завода болхлоешта юкъе эггара дикагIа лоархIачарех ца! ва радиоаппаратура регулировщик, коммунистически къахьегама ударник, коммунист Прокопов Георгий. Ше завода партбюро член хиларах тарра дукха болх бу цо къахьегами социалистически ляьи кхетамца вIаштIехьлаккхара, къахьегамен производственни дисциплина телхаерашца цIенхаштта къовсам лоаттабу. Шиъ новкъосташта хьокхам а телаш, массала а тIеххоачашъю цу шиъ смении нормаш. Цкъа дIаелча юха ца ерзаеш дIайохийт цо мел кийчъю продукци.

СУРТА ТIА: регулировщих Г. Прокопов.

И. ПЛИЕВА сурт.

Пятилетка кхоачашъяьй

«Чечингстройтранс» объединене № 1 йолча гараже эггара дикагIа болх берех лоархIаш я Лаптев Алексея кулгалдеш йола водителий бригада.

Соахка план дикка тIеххоачашйир коллективо. Планал тIех 230 эзар тонно-километр нир, 18 эзар тонна аьшкабетон объекташка дIаэзар.

Подрядни методагIа болх вIаштIехьбаьнихача цар лаьрхIад В. И. Ленин вань 110 шу дизарга кхоачаш диъ шерен ах шерен задани кхоачашъяь лакха.

Цу декхарех уж лоархIабергхиларах тешаву цар къаьст-къаьстача къахьегамхоша дохкачи толамаша. Водитела Гончаров Юре соахке а кхоачашъяьй шиъ пятилетка. Цунна тIеххьа яхе шера задани кхоачашйир Лукъянов Александреи Ахтеньев Александреи.

ХIана кхы а айденнад бригадацарча къахьегамхой хьинар, хьалхалаттарий мугIараш тIа-тIа иналуш доагIа. Графикал дикка хьалхабувлаш къахьег водителаша Истапаев Ширанс, УродовгIар — дас Георгия вIо Викторен, Кирсанов Владимира, кхычар.

С. ШАБИЕВ.

ДIадийнар мара хьатIадаргдац

ИттлагIча пятилетка тIеххьара шу толамца чакхдаккха лаьрхIа ба Надтеречни района юртбоахама къахьегамхой.

Иштта 22421 гектар йолча кхай тIа дикагIа иолча хана дIадийнад гурахьа дув алат. 10830 гектар тIа дIайийнача культураштa азотни удобренеш тайсай хIанзлехьа. Авиаце чIоагIа новкъостал ду тхона кхашка минеральни удобренеш тувса. Тха районе болх беш хиннача шин самолето 3200 гектара тIа удобренеш тайсай.

Районе керда вIашагIъелла и «Сельхозхимия» яха районни объединени. Объединене новкъосталца а совхоза кхашка удобренеш тувс. ХIанале цар 870 гектара тIа минеральни удобренеш тайсай, 4000 тонна органически удобренеш кхашка дIайихьай.

Ялата а доакъара а кхоачамбара тха укх шера бIаьсти кхы а 3500 гектара тIа ялата культураш дIаc еза. Иштта силоса лаьрхIа хьажкIаш, цхьан шера а дуккхача шерашка а тIаювла баьцаш, кIа-гороха смесь я дуккхача гектараш тIа дIаc елаш. Цул совгIа, дIаc езаш я гилуарган, баьцадаараш, кхыяраш.

БIаьстан кхашкара балхаш шин ханахьа а дикал лакха йолаш а чакхдахара хьалхагIе а кийчо е доладелар тхо. Гурахьа зиБь а аьха 1897 гектара тIа удобренеш тайсай, районе йолча 709 тракторах 640-на дика ремонт яьй гурахьа а Iай а.

ХIара шера районе тоъаш бац механизатораш. ЧIоагIа лоархIаме гIулакх да трактористӓш, поливальщикаш кийчбелга. Цу гIулакха боахамашка курсаш вIашагIъехкай, хIанз цу курсашка деша вагIа 200 совгIа саг, кхы а 100 совгIа тракторист квалификаци лакхъеш ва.

Цул совгIа, района боахамашка Iан замалахьа агротехнически знанеш лакхъелга вIаштIехьдаьккхад. Агрономаро 800 совгIа саг чулаьцав.

Механизаторий кийчбелга дика вIаштIехьдаьккхад «Минеральный», «Озерный» яхача совхозашка. Хьалхарча боахаме трактористий курсашка дешаш 32 саг ва, планагIа 20 саг мара воацачa, хIаьта шоллагIча совхозе — 40 саг.

ДIадувча фух тийша ба хьувкъам а. ХIаьта из гIулакх тха районе геттара эсала латт. Чакхдаьнача шера хаоттам аьттув боацаш хилар бахьан долаш районерча дуккхача боахамий вIаштIехьдаьнадац дIадера мел оша фу Iалашде. Цхьадолча боахамий кулгалхоша йоахо яьиц лоаллахарча республикашкара е кхычахьара шовишта дIаде эша фу Iалашдара.

Района бIаьсти кхашка дIаде 5745 центнер платен ялата-бобови культурайи фу эш, хIаьта таханенача дийнахьа долаш дар 3695 центнер мара дац. ДIаc эшача 4782 центнер хьажкIех 2789 центнер мара Iалашъяьнц. Тоъаш дац цхьан шера а дуккхача шерашка а тIаювлача баьций фу, генараш.

Геттара ноча хьал тIа я «Калаусский» совхоз. Укхаза дIаc эшача 90 тонна горохах цхьа центнер Iалашъяьнц. Иштта тоъаш дац баьций, хемa, хьажкIий фу.

Кхы дикагIа хьал дац «Гвардейский» совхозе а. Эшаш да 250 центнер гороха фу, долаш дац цхьан шера а дуккхача шерашка а тIаювлача баьцин фу.

«Чеченингушвино» объединенена чудовгIа дукхагIа дола боахамаш кхоачамболлаш дIаде фу долаш дац.

Ш. ГИДИЕВ,
Надтеречни района юртбоахама управлене начальник.

Вай хьамсарча Советий Iаьдала тIехьа!

ИРАЗ ДОЛАШ ВАХАР ХИЛИЙТАРА

Самардийнахьа, 24 феврале, Iуйрийна ялх сахьат даьлча Грознерча № 53 йолча хоржамий участке массе а оагIорахьара хьаухаш бер шоай сийлен декхар кхоачаш а деш, халкъа дизагIболча ньонгаштен мехкараштен тIехьа кхаж тасса боагIа харжархой. Хоржамий участке дIачуводача массане а бIарг тIаоттаргболча хьаьтеха доахк: «Даькъала хийла халкъа депутатий Советаш!», «Сийле хийла сийлахь-доккхача советски халкъа — коммунизм хьалъечун!», «Марша доагIалда» яха плакаташ лозунгаш. Партеи правительстван кулгалхой портретешца, зизашца дика кийчъяь я хоржамий комиссе членаш Iохайша багIа кхаж тоссаш йола моттиг. Кабинашта, кхаж тоссача урнана юхе латт нийчбенна пионераш. Ловкхаш музыка а йолаш безаме тIевца болалу укхаза харжархой Iуйрийна ялх сахьат даьлча.

Царга моаршал а хоатташ лоацца къамаьл дир участкони хоржамий комиссе председатела Негинский Леонид Моисеевича. Цо аьлар:

— Вай дахаш яр Iалаьмате хоза ха я. Машаре вахаре вай дахa 35 шу дузаш латт, тIатIа тоалуш доагIа советски наьха вахара хьалаш. Дунен тIа машар хилийтара, вай мехка бахача наьха материальни хьалаш шерагаре шерага дикагIа хилийтара хаддаза йоакхо ю хьамсарча партеи правительствай. Из иштта хилар къаьгга хьахьеккар Москвай Бауманскя хоржамий округерча харжархошта хьалхашка ше къамаьл деш КПСС ЦК Генеральни секретара, СССР Лаккхехьарча Совета Президиума Председатела новкъоста Леонид Ильич Брежнева».

Тоттабенна кхаж тасса хьачууххаш ба харжархой. Эггара хьалхарчарца кхаж тосс цу школе деша вагIача дукхьашка кхаж тоссаш волча Зяонин Юрас. Тахан ши цIей да цун: хоржамий ди, ваьча дийнахьа денз 18 шу дизар.

Ше кхаж тоссаш, 75 шу даьннача пенсионерка нов. Коробченкос аьлар: «Вай Даьхен низ чIоагIа хилийтара а! а са мутIарерча советски наха а хьинаре къахьийгад, тхона дайнад тIема алан шераш, ца йиззай хилонаш, хIанз халкъа боахаме тха гIулакхаш дIахо хьош болча советски наьха никъ ираз долаш хилба, тIема дохк ца гуш хилда цар вахар».

Хоржамий участке верригаш а кхаж тасса безаш хинар 2421 саг вар. Iуйрийна цхьайтта сахьат доалача хана кхаж тесса ваьнавар 1530 харжархо.

Iалаьмате дика кийчо яьр хоржамий цIейна Грознерча № 44 йолча хоржамий участке а. Эггара хьалха укхава кхаж тессача пенсионера Астраханцев Михаил Александровича аьлар: «Вай тIехье ираз долаш ялар лоуш тосс аз кхаж». Дукхьашха кхаж тасса веначa Зелянский Андрейна зизаш делар хоржамий комиссе членаша.

Верригаш а № 44 йолча хоржамий участке кхаж тасса безаш 2176 саг вар. Делкъел тIехьагIа пхи сахьат доалача хана берригаш а кхаж тесса чакхбаьлар.

ЛаьрхIа хинначул дикка хьалха кхаж тесса чакхбаьлар харжархой Грознерча № 43 йолча хоржамий участке. Верригаш укхаза кхаж тасса безача 1740 сагах дийнахьа шийтта сахьат доалача хана кхаж тесса ваьнавар 1300 совгIа харжархо. Iуйрийнехьа кхаж тассийтар цамогаш болаш хоржамий участке хьабахка могаргдоацачи 22 харжархочунга. Дукхьашка кхаж тоссаш вир цу хоржамий участке 53 харжархо. Царна массанена совгIаташ, сувенираш, зизаш делар хоржамий комиссе членаша. Дукхача хана дегалаттаргда царна дукхьашха шоаш кхаж тесса ди.

Делкъел тIехьагIа кхо сахьат доалача хана № 43 йолча хоржамий участкера берриге харжархой кхаж тесса чакхбаьлар. Цар цIаьккха а къаьгга хьахьеккар хьамсарча партенеи халкъи юкъера цхьоагIо йохаргйоацаш хилар.

В. ДОТМАРЗИЕВ.

ДОГ РАЬЗА ХИННА ХЬАЛЛАЬЦАР

Геттара Iуйрийна дIайоделлар Грозненски кооперативни техникумерча хоржамий участке Российска Федераце, Нохч-ГIалгIай АССР Лаккхехьарча Советашка, халкъа депутатий моттигерча Советашка депутаталла харжа кандидаташ баьчарна тIехьа кхаж тасса баьхнарий митинг. Из хьайиллар участкови хоржамий комиссе председатела, техникума директора Бисченов Александр Батарбиевича.

Къамаьл де дош лу дукхьашха кхаж тоссача II курса бухгалтерски отделене дешархочов Визиров Арби Вайсарневича. Цо аьлар:

— Тахан вай мехка эггара хьалха кхаж тессача бIаьш эзараш болча кагийча нахан мехкараштен цIаькка а дигара даргдац ер ди боккъонца болча граждений сайна кхыбараш харжа а шоаш харжа хила а бокъо шоашна кхачарах. Ал берригa харжархой тIахьех коммунистийн парте боацарий а йохаргйоацача блока кандидаташта — вай халкъа эггара дикагIа болча къонгаштен мехкараштен тIехьа цхьан бартаца кхаж тассара. Цуннц цхьана аз айса кхаж тосс вай хьамсара Даьхе кхы а эргаьнкха тоаллийтар дукхьа. Коммунистически партеи Советски паччахьалкхени чурчен арахьарчеи политика тIехьа. Уж дешаш аьнна ше ваьннячул тIехьагIа бюллетенаш урна чу Iочудохийт цо.

Цунна цIаккхьа-тIехьа кхаж тосс тIема, къахьегама ветеранаша ЦылникгIар маро, Н. Анисимова цIерагIча Новогрозненски мехкдаьтта чакхдоахача завода напрожнойта отдела начальника заместитела Константин Петровича, сесаго, цу заводи оператора Ксения Ивановнас, № 92 йолча берий беша воспитатела Чумакова Светлана Григорьевнас.

Шийтта сахьат доалаш укхазарча 2991 харжархочох кхаж тесс ваьнавар 2350 саг. Цунца цар цIаькка а хьахьенхар шоаш оттабаьча кандидаташта чIоагIа мутIахьа хилар.

Кхаж тасси баьхарашка шоай декхар даргIата кхоачашлайтара, цар самукъадаккхара хоза кийчъь хоржамий участок яр, саьнира хьахозаш музыка яр, актови зале гулбеннараш культпросветучилища дешархоша оттадаьча концертага а цул тIехьагIа никофильмага я хьожаш хилар. Дукха безамо хIамаш корадир цар ЯIаьхийча музее чубаьнна хиннарашта а.

Саралехьа укхазара берригa харжархой кхаж тесса баьлар.

С. МАНСИГОВ.

ДИКА ЧАКХДАЬЛАР ХОРЖАМАШ

Хоржамаш хулача денна дика кийчбеннабар Малгобекски районерча юрташка а городе а бахаш бола нах. Массанахьа санна, 24 февралe Iуйрийна ялх сахьат даьлча, районерча 22 хоржамий участке кхаж тасса болабелар харжархой. Дукхача хоржамий участкашка цIейна хетаьь митингаш хилар. Коммунистийн парте боацарийн блока тIехьа кхаж тоссаш хиннарашa къаьгга хьахьеккар КПСС Центральни Комитета Политбюрона гонахьа шоаш кхетабенна хилар.

Эггара хьалха кхаж тесса баларах дола хоамаш хилар 24 февралe 12 сахьат доалача хана «Луч» яхача совхоза, Южный. Керда Гедант яхача юрташкара. Делкъел тIехьагIа диъ сахьат доалача хана ерригача хоржамий участкашкара харжархой кхаж тесса чакхбаьлар.

А. БАСИЕВ.

МАШАРЕИ ДОТТАГIЛЕНИ НАЬКЪАГIА

Новкъоста Л. И. Брежнева къамаьл къоабалду

Кхоане кхы а сийрдагIа хургья

Москвай Бауманскя хоржамий округа харжархой собране ше къамаьл деш КПСС ЦК Генеральни секретара, СССР Лаккхехьарча Совета Президиума Председатела нов. Л. И. Брежнева белгалдаьккхар, деткъалагIча шерех коммунизм хьалъеча керда толамаш доаха, дунен социализм чIоагIлуи дегIаухен, машар Iалашбар дукха ловттабеча къовсаме керда дIахьалхашкахьа уха шераш хургда, аьнна.

Цу дешаша кхы а чIоагIагIа вай кхоанена бIубойийт, из кхы а сийрдагIа хургхиларах бола тешам чIоагIболийт. ТIаккха цу даькъе шиъ де дезар фуд дика кхетадеш ба тха завода мугIарера болхлой, инженерно-технически балхахой, гIулакхера нах, цхьан дешаца аьлча, хIанз шоашта юкъе керда депутаташ хьахинна йола тха ерригa коллектив.

А. ГОРБАКОВ,
«Автоспецоборудование» завода парткома секретаре заместитель.

ГIулакхаца жоп лу

ЧIоагIа уйла тIаьхийта ладийгIар Малгобекски бурув тохара балхий управленерча № 944 йолча тха буровой коллективо Москвай Бауманскя хоржамий округерча харжархошта хьалхашка КПСС ЦК Генеральни секретара, СССР Лаккхехьарча Совета Президиума Председатела новкъоста Леонид Ильич Брежнева даьча къамаьлга. Цо къаьгга белгалдаьхар мехка экономика дегIайоалайра, халкъа вахар тоадара маькъеш, кIоаргга анализ а еш хьайовзийтар вай паччахьалкхен чура а арахьара а политика. Дунен тIа машар хилийтара, вай ираз долаш дахийтара хьамсарча партеи правительствай еха йоакхонна дикача гIулакхашца жоп а луш къахьегаш ба советски нах. Шийтара доагIаш дола даькъа лоацаш я тха буровой коллектива а. Скважина йоаккхача пхи эзар метр бурув а тохаш тIерча юрски тIоенашкара мехкдаьтта гучадаккха лерхIаш да тхо. Дика дIадоладаьд оаха пятилетка тIеххьара шу.

Бурув тохара январь бетта план 105 процент кхоачашйир коллективо. Ханал шин ди хьалха кхоачашъяьй февраль бетта план а. В. И. Ленин вань 110 шу дузача дента кхачалехьа пхе шера задани кхоачашъе декхараш тIаийцадар тха буровой лаьттан ченаш техкараша. Февраль бутт боча деношка из кхоачашъе лаьрхIад оаха. ЛаьрхIар дизза чакхдоаккхаргхиларах теша мегаргволаш да тха гIулакхаш. Пхе шера планагIа 10120 метр бурув тоха дезача 25 февралага кхачалехьа техад 10021 метр бурув. Вож юхедиса бIаь метр гаргга бурув февраль бетта укх юхедисача денoшка теха довла лерхI оаха.

I. ГАЛАЕВ,
буровой начальник.

В. И. Ленин ваьча дийнахьа денз 110 шу дизарга

Докихача эрсий хина Волгана йисте улла горд Ульяновск (хьалха Симбирск хинар) — В. И. Ленина, эттара йоккхагlбарех волча революционера, мыслителя, Советски Союза Коммунистически парти хьаьчун, Советски пачхьалкхе кlанагlъелла-чун, дерригача дунен тlарча къахьегамхой хьехархочуни баьчан даьхе я.

Вай йехиа Владимир Ильич ваьхача а болх бeш хаьнача моттигаши дузадена мел дар массане теркон йоакхои еш леладу. Ленина юххьанцара вахар хиннача Ульяновске хаддаиза нах ух. Баьчча бlаь шу дизарe юбилей йолча хана из вицлургвоацаш Волга йисте хьалъяьй Ленински Мемориал. Кlайча мрамарагlа даьча цу докихача Дворецa чудоагlа Владимир Ильича ший эгара хьалхара берал дlадихьа дlеноги.

СУРТА ТlА: Ульяновск. Ленински Мемориалагахьара. Ю. БЕЛОЗЕРОВА сурт. ТАСС фотохроника.

КАГИРХОЙ ЭЗДИЙ ГlУЛАКХАШ

Кастта, 22 апреле, советски халкъо дерригача прогрессиви адамлено санна Коммунистически партий Советски пачхьалкхен хьаьнсийлахь воккха Владимир Ильич Ленин ваь 110 шу дизар белгалдоаккхаргда. Из дата ший къаьстта лоархlам болаш да цуя цlи лелаеш волчeн ший беррига гурпала нихь баьчча васкеташ кхоачаьдар дукъа хьабеначeя Ленински комсомола.

Къахьегамен политически хьинар lалаьмате чlоагlа айденнача хьалашка ленински юбилея накъабаха нийчлуш ба Назрановски района комсомольцаши кагирхойи. Къона къахьегамхойи дешархойи цу денна хетадаь къахьегама совгlаташ кийчде болебенна тоъал ха я.

ВЛКСМ Назрановски райкомо 1979 шера 23 апреле «Владимир Ильич Ленин ваь 110 шу дизара даха из доагlара накъадахара района комсомольски организацеш хьалхашка латтача декхарех» яха соцам тlайийцар. Из соцам а мероприятеш а района ерригача комсомольски организацешна дlахоачийтилга lалашдаьд.

Дlадахача шера апрель бетта денз ерригача кагирхой коллективашка «Ленина гlулакх дахаш котдувлаши да» яхача девизагlа ленински чтенеш чакхйоах. Из гlулакх мемориальни моттигашка, парте, комсомола историеца ювзаеннача музеяшка, ленински цlалгашна вlаштlехьдоахилга хьадийкад оаха.

ВЛКСМ ЦК III Пленума решенеши Лихачева цlерагlча Москвески автомобилаш ечa завода комсомольцашен кагирхошен дlайолаь инициативеи дег тlара раьза хиниа хьаллаьцача района кагийча нахен мехкарашен лаьрхlад пятилетка заданеш кхоачаьъелта, аргlанара Ленински зачет чакхйоаккхилга Ерригсоюзни Ленински поверка ярца йистедаккха. Из гlулакх ништта вlаштlехьдаккха деза дlахайтар дукъа ВЛКСМ райони комитето юххьанцарча комсомольски организаце секретарашца семинар чакхъаьккхар. Царна эшаш дола методически литература делар.

ВЛКСМ райкома, йоккхийча комитетий лекторски группашца В. И. Ленина вахарах, балха гlулакхех лаьца лаьрххlа график отталь лекцеш йийшай. Хlаьзалца хьа йийшай 137 лекци, 3715 саг цу а лоацаш.

Физически культурам спортен районни комитетаца цхьана 22 апрела накъадолхаш цкъайола спортивни мероприятеш чакх а яьхай, хlаьта дlахо чакхйоахаргйолаш а я. Хlанзле чакхъьяьхай шашнаех, теннисах, ГТО комплексах йола яхьаш. Февраль-апрель бетташка самбох, дзю-дох, волейболахи баскетболахи йола яхьаш хургья. Хlаьта гlорваьнача революционера Гl. Ахриева цlерагlа дзю-дох чакхйоакхаргйола турнир а В. И. Ленин ваь 110 шу дизара хетаь хургья.

ВЛКСМ райкома бюрос могайир ленински юбилея сиина 12 къахьегама вахта чакхъяккхара кхыбараш тlахьехаш соахия апрель бетта «Электроинструмент» завода комсомольско-кагирхой бригада инициатива. Цар комсомола комитето бlарччача бетта хулаш йола хlара вахта чеххьаьлча балха итогаш ю, котбаьннараш белгад а боахаш хоза кийчъаьча шоай В. И. Ленина цlерагlча музее царна карара нара тела вымпелаш, грамоташ дlалу.

Цар болам хьаллаьцаб трикотажни фабрика мехкараша а Т. Гандалоевас кулгалдеш йолча ВЛКСМ XVIII съезда цlерагlча бригала коллективо хlанзле шоай пятилетка кхоачашъяь, хlаьта 1981 шера заданеш 1980 шера 22 апрель хьатlаотташ кхоачашъе лаьрхlад цар. Фабрика 25 болхло баьчча юбилей хьатlаотташ шоай пхе шера заданеш кхоачашъяра доц денна къахьегаш я. Царна юкъе белгала толамаш доахаш ба къона хlамаш тегараш Аушева Мотя, Евлоева Мадина, барзкъаш доахараш Богатырева Аминат, Газгиреева Патlимат, кхыш еттар Тимурзиева Патlимат, кхыбараш.

Дукха ха йоацаш ВЛКСМ областной комитето «Дошо каъ», «Мастер гонзаги» яха ВЛКСМ ЦК значокаш луш белгалбаьнкхаб района 18 къонача къахьегамхочун болх. Царех ва «40 лет Октября» совхозара механизатор Зурабов Ахьмад, СССР Лаьрхьарча Совета депутат токарь-инструментальщик Дзармотов Муса, кхыбараш.

Боккха болх чакхбоакх комсомольски организацеша Ерригсоюзни Ленински поверкаца бувзабенна. Ерригача юххьанцарча организацешка Ленински уголокаш, цlалгаш, музееш кийчъяьй.

Ленински зачете дакъа доацаргда 5 эзар совгlа волча кагирхочо. ВЛКСМ райкомо дикагlйола Ленински уголок белгалъяккхара конкурс кхайкхаьй. Итогаш моарель бетта ергья.

В. И. Ленина вахаргара, гlулакхашкара хьокхам эшац кагирхошта коммунистически кхетам балара даькъе йоккха терко тlаухьйт района дешара заведенешка а. Ерригача школашка, училищашка, совхоз-техникуме Ленински урокаш чакхйоах, Ленински уголокаш, цlалгаш, В. И. Ленина вахара тайп-тайпара оагlонаш хьахьокха стендаш кийчдаь. Хьокхаме вlаштlехьъяьккхай № 2 йолча Экажевски юкъерча школера Ленински уголок.

Баьчча юбилея йоагlаш йола кийчо еш я № 13 йолча школа-интерната коллективо а. Наьха безам тlаlоргболча тайпара чакхйоал укхаза ленински чтенеш. В. И. Ленина теоретически тlехьале шерагlа йоаржара чакхйоаха конференцеш.

Дукха дика гlулакхаш чакхдоах юбилея хетадаь № 14 йолча профтехучилища ВЛКСМ комитето. Укхазара кагирхой болча кастта ух парте, комсомола, тlема ветеранаш. Укх тlехьарча хана царца хиннав ветераний республикански совета председатель В. И. Фильчин, тlема ветеранаш М. Висаитов, Т. Мальсагов, М. Ведзижев, А. Имагожев, М. Оздоев, кхыбараш.

Училища кулгалхоша доккхал ду хlанз Лихачева цlерагlча заводе г. Москве, г. Горьке практике болча шоай дешархоех Р. М. Цечоевах, А. М. Костоевах, М. Б. Кокурхоевах улача отзывах.

Бакъда, юбилея сийна бовржабаь болх массанахьа цхьатарра дика латт ала йиш яц. «40 лет Октября» совхоза комсомола комитето хьалхашхаа кхьа итогаш йиц, Ленински зачет леладирахи шоай комплексни планаш кхоачашъярахи дола дешаш шоай заседанешка, собранешка дийцадац «Назрановский», «Экажевский» совхозашка, кирпичаш ечa заводе, автотранспортни предприяте. Социалистически яхь лелаелга геттара лохача боарамe латт «Сельхозтехника» объединене, «Экажевский» совхозе.

Цар гlулакхаш дийцад ВЛКСМ райкома бюрос. Уж кхоачамбоацараш дlадахара мероприятеш белгалъьй, леларло ерашкара болх товбелга хьадийхад.

И. ВЫШЕГУРОВ,
комсомола Назрани района секретарь.

Ленински тlехьале

Империализмаи хlанзарча ханеи Ленина яь анализ

«...Социализм тахан хlанзарча капитализма дерригача корех аракьежаш я вайга...»
В. И. Ленин. ПСС, т. 34, оагl. 193.

В. И. Ленин lалаьмате йоккха фигура XX бlаьшерен идейни вахари керттера а эгари хьалхе. марксизм творчески йlаьхий и еш, ший хана оалингара закономерносташ хьалла вlаштlехьдаьинар а дукххача даькъе дунен событеш дlахо дегlа мишта ухаргья хайнар а дукхьал из хиира хилар баьхьан долаш.

Адамлен социалистически кхолий хьакъехьара ший исторически прогноз империализми, вешта аьлча, цуй эволюце качественно нерда дилленеш гучаьялаьча, къахьегамах капиталин юкъера вlашдухьаленаш вlалла цаонначи тайпара нрыскацча, хlаьта доалду сфераш бахьан империалистически пачхьалкхенашта юкъе латта къовсам тlемата бувлача хана капиталистически общество дегlаахара кердача стаде анализе кlийлен тlа оттаьй Ленина. Цу хана формулировани яьй Ленина ший йовзаш йолча укх положенеш: «Империализм капитализма башхало йола исторически стади я. Из башхало кхаь тайпара я: империализм я (1) — монополистически капитализм; (2) — паразитически е йохкалуш латта капитализм; (3) — яла ежа капитализм» (ПСС, т. 30, оагl. 163). Хlаьта цу тезиси тlатехар социалистически революци котъялара гlулакх хьалхарча юкъа цхьан е массехи мехка чакхдала тарлуш а делиза даргдоацаш а хилярах йола вывод.

Цу хьаддача положенешка кораяьй дерригача дунен масштабе капитализм социализмага ялара замо йолча вай зама керттерча чулоацама геттара кlоаргга мaloн дола ший характеристика.

Ленинизма идеяша ду дерригача дукен тlарча къахьегама адамашта машар, демократи, социализм бахьан лоаттабеча къовсаме низы дени. Дуккьал цудухьа да социализма довхоша шоай критика керттера цlера ала царна тlевлестабеш хилар. Уж гlерт ленинизм хьалла ший гом а болаш йола «цlена эрсий» явлени я, карара бlаьшере йолаенача хана империализм аувш. Ленинам йиш хина йоацаш дlахо из малагlча нозикъа дегlаухаргья ха, боагllача бесса «мах баь боашл» цун потенциальни торошй. Сов боккха хийттаб цун вlашдухьалений низ, выволаш гlатлат яьй ола. Цхьабакъда, ленински анализа дукъал болала гlертача цун критикаша шоашта хьалхашка оттадаьр цхьаккха дича а кхоачашдуургдоаца декхар да. Цул тlехьагlарча дунехача итташ шерий ерригача опытой вай деной социально-политически практикой дукъалиекха хlама доацаш бакъдийя дlаоттаду ленински lилмаш уйлаш гениальни а дlахо хила делаш дар дика хоаш а хиина хилар. Хьакцартъя вай фенташ.

КАПИТАЛА КОНЦЕНТРАЦИ — КЪАХЬЕГАМХОЙ ХЬАШТАШТА ДУХЬАЛА

Империализма маlан нахага кхета ца дайта дагалийцача цхьаний а тефрена моттаргдац капитала, производства, долче, пайдай а концентраци капиталистически экономика доархlамегlарча оагlонех цаl хиларен, цул совгlа, цул дегlаахар закономерно хиларен факт хувца. Монополешка цхьа ди а доакхалургдац тlадаха йиш iо́лча эгара лакхагlа долча пайдашка кхача из гlерташ, уж алсамдахара къовсам ца лоаттабеш. Амма пайдаш капитал дегlаахара темпаехи боарамехи тlйша хиларегlа монополеца объективно шоай хур ду капитала концентраци кхы к ваккъе гlерташ. Из юкъара закономерность белгалъяьккхай Ленина.

«Империализм капитализма эгара лакхара стади санна яха Ленина болх кийбаьнача хана йолаш хиннараш промышленноста бlарчча доалъош шоашта мара а дерзадаь алха массехи концерн мара яцар. Хlанз 350 гаргга эгара йоккхагlа йолча монополеша тlахьожам лоаттабу дерригача капиталистически дунен болх беча низа кхаь даьккъах шин даькъо болх беча производства. Франце, масала, мехка экономикана доал дeш 25 промышленни финансови объединени я. ФРГ экономика дlоагlаш бе доакх 200 дезила, хlаьта США промышленноста беча берригача пайда диъ даькъах кхо даькъа 500 эгара йоккхагlа йолча компанега кхоач.

Вай денош а производствен капитален концентраце процесс тlа-тlа совъювлача темпаша дегlойоагlа, эгара хьалха lилма-технически революце «керттера йоацача продукта» хьисапе. Цуница ювзаенна йола производства специализаци технически модернизаци тlа-тlа дукхагlа дlадех дукха капитальни затраташи кхы а совгlа кооперировани яр. Геттара йоккхий монополеши тlехмонополеши къамий доцовеп аралеш, хьаю трансе дукххача къамий а объединенеш. Хlара даькъа геттара йоккхача предприятеши кlеагlтехьб бlаьш зэзараш болча мaьхах оттабаьча болхлой къахьегам.

Ала тарлу, производства концентраци шеэм прогресски лелени ма йиц. Дуцилга яц, из ишта да. Хlана аьлча производства концентраци ше цун эффективность лакхъяра йоли лоархlаме фактор я. Амма монополеш, мелла йоккхий уж хила а, капиталистий доалахьаро образованеш я йолаш юс, хlаьта цар де лерхlар — максимальни пайда баккхар. Цудухьа хlанзарча ханарча хьалхини монополеш дегlаахаро цlаккха а ца хиннача бесса ирьяю капитализми керттера вlашдухьале — производства общественни характераи цунах хьакхиинар декъара частни способан юкъера вlашдухьале.

Цу финансово-торгово-экономически «гlехдержавай», «пачхьалкхенашта тlалаттача пачхьалкхенийн» гlулакхаш боньоцца лаьрхlача къамий правительствайн моттигерча lаьдалийн доала кlалхара доал, цар кохачашдаш торговни таможенни политико дlадехараш. Мa дарра аьлча, цар хьалхадоах капиталистически экономика дегlаахара хьаньехьара дукхагlча даькъе ерригача общества хьашташта, дукъала дола шоай законаш. Цул совгlа, дунен халкъашта юкъерча монополеша (хоаш долча бесса, цхьаккха а саг вац дукхагlча даькъе дунен халкъашта юкъера цар статус фактически доал доккхача американски капиталага хилар къайладаькъара декхар кхоачашдеш хилар бакъдац але йиш йолаш) дукхагlча даькъе лоатам лу социальни дегlаахара, хlаьта пачхьалкхений политически курса чlоагlа lоткъам а лоаттабу. Нагахьа санна хьалха кхыча мехкий капитало низаш лолонешта деш хин-

нидале, хlанз цу тайпара гlулакхаш нийслу цхьаза кхыметтел промышленно дегlадьхача мехкашна а.

Производствен капитален концентраце процесса цхьалкха, социальни оагlув я. Из латт буржуазин дунеина доалду, тlоазараш, цун социальни база цахаддаш готлуди пунга хьежна пунна дукъала латтача антиимпериалистически цаний фронт шерлуши хиларах. Цу шин полюса юкъера антагонизм тlа-тlа дукхагlа ирлуш а кlоарглуш а латт. Хlаьта къахьегамхой революционни потенциал алсамйоал.

ПАРАЗИТИЗМ — ИМПЕРИАЛИЗМАХ ДОАЛЛА, ЦУНАХ ДlАДАЛА ЙИШ ЙОАЦА ХlАМА

Ленина паразитически, йохкалуш латта капитализм лаьрхlай империализмах. Цхьабакъда, из хиннадеш капитализм модернизаци е, кердачов тlетовжа. Дегlая йиш йоацаш я хlанз яхилго (малхбузехьарча экономисташа каст-каста вlалла цо аланза дар а Ленина выкад яхаш дувццача тайпара), из хинна ше дегlа ме йоагlа кlезигагlа торо хул капитализма общества материальни ресурсаши производительни низаши дийа карадерзаде. Хlаьта царех общественна эшараш кхоачаддара хьаькъалгlа пайда эцара торо кхы а кlезигагlа а хул яхилга.

Уж гуча мел ювлаш йолча моттигашкара буржуазин порядкай къаьгта йола иррационалъность кхоачам боллаш гучаяьлар — кхыметтел капитализм дегlаухаш хиннача шерашка а. Аиза монополистически капитала хьашташ цун дlадахе дерригe истори хьа мел доагlача ханечул чlоагlагlа хила тарлуш да. Адамлен хьаштех «дlакъаьстад» тlеххьарча иттаи шераша.

Цунна долча масалех цаl да капиталистически мехкаша дlедоладаь гера хьаделга сиxдар. Империализмо айдаьд адамлеша термоядерни тlема дамоклов тур. Цунна тlалатт дунен тlа шера еш йола тlема расходаш хlанз 350—400 миллиард доллара кхачарах, вешта аьлча Африка, Къулбехьен Азе, Гаргарча, Малхбоален дерригача мехкий валовой къамаи продукта маьхал дукха тlеххьдларах бола бехкахам. Цу тlа а гера хьаделга сиxдеш йола зулама чарх ца соцаш кхехташ латт, къахьегамхошкара тlа-тlа дукхагlа средствош, бийдала ресурсаш, lилма-технически потенциал дlа а йоахаш, царна бахара эгаре чlоагlагlа эшаш дола хlамаш царга дlа а ца кхоачийташ. Дукха ха йоацаш НАТО тlайнача Малхбузен Европе американски ракетно-ядерни герая керда системаш дlахийсьярахи блока тlема расходаш дlахо алсамъяхархи йолча решене, хlаьта ишта Дж. Картера йийцача яхе шера лаьрхlача американски тlема программа кlийленаша США тlема расходаш хьатlадовгlача шерашка алсамйоахаргхиларои кхы а боккхагlа тlема кхерам тlаоттабаь ца lеш, ишта адамлен ресурсаш сиxдаь гера хьадаргга дlахийтарца уж чlоагlа эшалара кхерам а тlаоттабу дунейна. Из дац хlанзарча ханара капитализм ирраиональни хилара дола тешал?

Кхерамеча боарамга кхоачаш латт вай денешка капитализма lалашдара конфликт а. Экологически, бийдала, энергетически кризисаш гучахьа хьатlаоттай хlанзарча ноахалашта. Хlаьта, нагахьа санна лаьттан шера ресурсаш оакхарой хьисапе тlахьийхача хlалакъеш йола дилла лелаю капиталистически практика хир хоадара кхоачамболлаш эффективни хургдола гlулекхаш ца дойя, хьатlадоагlача ноахалашта цунах боккъонца йола катастрофа хила тарлу. Вlалла кхеталуш а доацача хlамах тара яц укх тайпара йола парадоксальни ситуаци: адамле кlаьхегlа а низ болашагlа а ме хул, lалам но тlоагlагlа нара ме дерзаду. Цун ший вахара торо эсалагlа ма хули? Из дециеш капитализма историе ду приговор?

Цу тайпара, хlанзарча ханарча капитализма иррационализм цук йохкалуш латтари гуш да. Кхы йоккхагlа шеко йоцаш хlама дац цун тlа-тlа совъювлаш латта паразитизм а. Из къаьгга гуш да буржуазе производство вlаштlехьаьккдара гlулакх боккъонца дlахьа а акцеш облигацеши санна долча маьхерча кьаьхаташа телачи доходех дахаш а дола дакъа сихха дегlадорах. Производствана доал делта тlехь-тlехьа дукхагlа маьхах оттабаьча специалистий аlан тlа дужаш латт, цо йиш хулийт капитала даьй производства процесса юкъе цхьаниха дакъа а ца лоацаш доходаш чухахьа.

Вай денош шерра даьржа хlама да кхыча мехкашка товараш а ца кхухьаш капитал кхахьар. Из бахьан долаш бlарча мехкаш чулувш паразитизмо. Хоавхета аьннадац Ленина товарашта меттел капитал кхахьарах «паразитизм квадрате яь оьшне». Хоаш долча тайпара, монополистически буржуазе хьча мехкашкара (къаьстта а эсала дегlадаьхкаранцара) чухухьача геттара йоккхий ча доходаша — процентанен дивиденташен — низ болийт капитала экспорт еча мехкашна производительни низаш дегlаахар ювзувзача тенденцега.

lилма-технически революце кхы а чlоаcгlа берзанбоакх хlанзарча ханарча капитализма паразитически чулоацам. Буржуазин идеологаша боах, НТР хьалхашка капиталистически производство рациональни а хиннай цул совгlа — lилмаиеи техникаиеи карагlдаьнна кердадараш социализмал дикагlа карадерзаде торо йолаш а я. Цхьабакъда, капитализм хьаллаьца лелараш башха тlера хилац капитализма lилма-технически прогрессах шийча йолча гlойлена пайда ийбоя а, по цу прогрессах юххера а хьахуларат адамлена шийна дукъалдеразадеш хиларах дувца. lилма-технически революци ший чулоацамга дилача дукъала н, хьалхарча аргlанна езгадоалдар производство рациональни хулийтилга а доацаш, юкъехьоча капитала рентабельность лерхlача капитализма законашта. Хlаьта lилма-технически кердадараша цкъаза закху производства дlадодар хьаддача этапе пайда норма лох а еш. Цудухьа монополеш чlоагlа безам белаш хул гарантированни доходашта кхераме йола lилма-технически прогресс юхьоза.

ИМПЕРИАЛИЗМ — ЯЛА ЕЖА КАПИТАЛИЗМ

Империализма анализ чакхйоаккх Ленина, из «переходни е, нийсагlа аьлча, яла ежа капитализм» я яхача выводаца (ПСС, т. 24, оагl. 424). Цу денанца сов нийса хоадайир социалистически пачхьалкхе хьаьчо социалистически революци хила еза йолча империализма доапа исторически моттиг. Из вывод нийса хилар кастта хьаьекхар Россе социалистически революци котъяларо. Цул тlехьагlа капиталистически системах дlакъаьстар цхьаннена тlехьа шоллагlйбар болаш массехи мохк — Европе, Азе, Латински Америке.

Амма капитализма ялара процесс цо доал ду сфера готъяларах лаьтта lац. Кlеагlагlа лоархlам болаш яц цу процесса цкъаьккха аспект а — капитализма политически социально-экономически институтий перерождени. Ишта, монополистически капитализм дегlаахаро гlоалйоах буржуазин демократе кlийленаш. Латтиш я (гlера дялла зелуш еце а) наха леладеча гlулакхашта общественнийчарна санна, ишта шо-шоайчарна а регламентаци яра цlаккха а ца хиннача тайпара чlоагlа процесс. Цкъаза цига цкъаза боккхазахьа гучаяла массашта авторитарни а кхыметтел фашистски а методашца доал дара тенденцеш. Цу методех тlа-тlа дукхагlа пайда ийбу хlанзарча ханарча империализма пачхьалкхен машино ше цун дерригача боарамашка. Из деш гlома телхаю буржуазин конструкце кхайкхаь къахьегамхой керттера бокъонаш. «Империализмо, — нийса белгалдоах 1969 шерарча коммунистически болхлойн партей дунен халкъашта юкъерча Совещане Документа тlа, — хьаьлй фашизм — политически террорен lоэжала дегерийн режим». Массанахьа а, ший из вlаштlехьа мел доалача, наступлени ю империализмо демократически бокъонаштен, паргlатонаштен, сага сий доаду, расизм хьалхьею» (Коммунистически болхлойн партей дунен халкъашта юкъера Совещани. М., 1969, оагl. 300).

Хир хадаш йоагlа буржуазин строя традиционни экономически кlийле — хlаране ши-шийна карагlдоалар леладара паргlато. Цун метта дlаотт монополи. Из доацаш, экономически проблемай бlарча комплекс хьалхашка оттарагlа, империализма заман капитализмо шерра хьаелл наlараш экономикана пачхьалкхенга регулировани яйтара. Производительни низий дегlаахари производствана обобществлени яри капиталистически частни доалахьеи гома чухоаш империализма замагlа. «Империалистически стадега кхаьчача хана, — яздаьд Ленина — капитализмо геттара юхедут боккъонца массе а оагlорахьара производствен обобществлени яра, цо дlачухухь, ишта аьлча мегаргдале, капиталисташ, цар лоlамагlа а лаьрхlа а доацаш, башха мишта хоаш а йоацача, паргlатача конкуренцетара йиззача обобщенега доалача юкъа хила езача кердача общественни порядказа» (ПСС, т. 27, оагl. 320—321).

Ленин империализм тохкаш хиннача хана, пачхьалкхен - монополистически регулировани дукхьал хьахулаш латташ мара яцар. Амма из тенденци дегlаахарах йола ленински выводаш нийса хилар шеко йоацаш хьахьекхад цхьаккха а юкъера ца къасташ дерригача капиталистически мехкашa. Ленина техкад адамий общества дегlаахара юкъара законаш, цудухьа цо яь империализма анализ берригеч юкъарг, дерригача дунеша лоархlам болаш я.

Вадим КОРТУНОВ,
исторически lилмай доктор, АПН политически обозреватель.

Баьчча вахара, Россе революционни болама хетадаь литература гулдеш...

«Са вахар книжкашта юкъе волаш дlалода», — йоах кlаьнагlбарех волча московски библиофила, тlема ветерана Владимир Никифоровича Алексеева. 47 шу гаргга ха я из книжкаш гулдеш вола. Цо гулдаьча книжкашта юкъе керттера моттиг дlалоац Ленинианас — революционни баьчча вахарах балхах долча пхи эзар книжка, журналаша, газетий статьяша.

Библиотека кхаь даькъех латтая я: дийна волча хана арахийна Ленина произведенеш, Владимир Ильича соратникаштен гаргарча нахан дагадоагlараш; баьчча образ художественни литературе, искусстве, халкъа творчестве; Карл Марксен Фридрих Энгельсен произведенеш, Россе революционни болама Радищева, декабристий, Герцена, Чернышевски хана денз Сийлахь-боккхача Октябрга кхаччалца йолча историех дола книжнаш. Цо гулдаьча книжкашта юкъера дукха томаш библиографически нагтахь мэра довцараш книжна дlаэтта дукха ха я.

Къаьстта дукха да Ленинан Советски lаьдала хьалхарча шерех дола книжкаш, брошюраш, плакаташ, листовкаш. Алексеева коллекце гулдаь да Испане, Мексика, Вьетнама, Польша, Куба художникаша ядаь баьчча портреташ, хlаьта ишта шоаш санна кхы доаца сурташ, геттара кlезига дола фотографеш, маркаш, экслибрисаш.

Владимир Никифоровича общественноста хаддаиза дlадовзийт ше гулдаьр. Цо кепатеха арадаьхад нагтахьа мара доацача книжкаех, кердача сакъердаме долча хlамах дола белхаш, цо каст-каста беседаш ю заводашка, фабрикашка, учрежденешка, хаддаиза бувзам лоаттабу мехка дукххача библиотекашцеи музеяшцеи. Тхъаьна итт гаргга геттара кlезига дола шин коллекцера книжка совгlата Москверча В. И. Ленина Центральни музейна дlаденнад цо.

СУРТА ТlА: В. М. Алексеев, да санна книжкаш дукха дезаш волча ший воlаца Валереца. Алексеев Валере гулъяьй 1905 шерарча революцех йола материалаш.

И. ЗОТИНА сурт. ТАСС фотохроника.

СОВГIАТАШ ДАЬКЪАЛА ХИЛДА ШУН!

КЪАХЬЕГАМХОШТА «КЪАХЬЕГАМА ВЕТЕРАН» ЯХА МЕДАЛЬ ЯЛАРАХ ДОЛА

Нохч-ГIалгIай АССР Лаккхехьарча Совета Президиума

УКАЗ

1974 шера 18 январерчу СССР Лаккхехьарча Совета Президиума Указаца хьежжина дукхачу шерашкахь дIаяна къахьегарах СССР Лаккхехьарча Совета Президиума цIе-рагIа «Къахьегама ветеран» яха медаль дойла

ОКТЯБРЬСКИ РАЙОНЕ ГIОЛЛА:

Электрически сетей Грозненски предприяти гIолла

Руденко Раиса Ильиничнана — монтера.
Тарабанов Иван Михайловича — шофера.

№ 51 йолчу бархIа шера школе гIолла

Гольнски Илья Львовича — директора заместителя.

НГIАССР бувзама производственно-техническн управлене спецбувзама республикански узле гIолла

Берсанов Саид-Махьмада — пенсионера.

«Чеченингушводстрой» № 1 йолчу дIа-юха лелачу механизированни колонне гIолла

Дубицкий Иван Иосифовича — бурильщика.
Дуцева Варвара Емельяновнана — хьехархочоа.
Койда Яков Трофимовича — слесаря.
Князев Василий Михайловича — слесара.

«Грозгипросельхозстрой» проектни институте гIолла

Атаева Надежда Николаевнана — йоккхагIйолчу инженера.
Григорьян Нина Николаевнана — группа кулгалхочоа.
Ешкина Александра Федоровнана — йоккхагIйолчу инженера.
Кузьмина Ираида Ивановнана — группа кулгалхочоа.
Кабалинова Галина Ивановнана — йоккхагIйолчу инженера.

Къилбаседа-Кавказски машинийн къа Грозный станце гIолла

Андреева Татьяна Андреевнана — стрелочни поста дежурнена.
Быкова Раиса Прокофьевнана — городской билетни касса заведующена.
Квачева Нина Васильевнана — стрелочни поста дежурнена.
Курмоярова Ольга Павловнана — багажни кассира.

№ 10 йолчу санитарни берий цIагIа гIолла

Волков Николай Васильевича — воспитатела.
Курьянова Анна Алексеевнана — воспитатела.
Курьянова Лидия Васильевнана — пенсионеркана.
Лазаренко Алексей Федоровича — шофера.
Тияч Тамара Михайловнана — завуча.

Грозненски маькха комбинате гIолла

Аллев Масуд Ахмадовича — браnера.
Бабукова Антонина Дмитриевнана — лаборатори заведующена.
Безъязычная Марфа Антоновнана — пекара.
Горбунова Надежда Ивановнана — керттерча бухгалтера.
Комаров Сергей Тимофеевича — болхлочоа.
Кобзева Евдокия Васильевнана — кочегара.
Логачева Антонина Георгиевнана — табельщика.
Лебечева Римма Георгиевнана — кочегара.
Овчерук Валентина Тимофеевнана — инженера.
Поляков Александр Павловича — пенсионера.
Полцын Мария Афанасьевнана — кочегара.
Ткач Анна Павловнана — пенсионеркана.

№ 46 йолчу юккъерчу школе гIолла

Балык Нина Михайловнана — пенсионеркана.

Беснова Антонина Матвеевнана — хьехархочоа.
Гулаева Таисия Ильиничнана — пенсионеркана.
Иванова Галина Петровнана — пенсионеркана.
Маслова Анна Васильевнана — пенсионеркана.
Руденко Таисия Петровнана — пенсионеркана.

СКЖД Грозненски вагонни депо гIолла

Бондарева Аграфена Яковлевнана — пенсионеркана.
Бабина Нина Лукьяновнана — пенсионеркана.
Гришин Василий Ильича — слесара.
Дудаев Масут Галуровича — вагонийн осмотрщика.
Жавиков Николай Михайловича — пенсионера.
Ковлев Алексей Максимовича — пенсионера.
Кукин Михаил Васильевича — белхлочоа.
Колесниченко Иван Дмитриевича — слесара.
Кубрак Екатерина Егоровнана — кочегара.
Максименко Зинаида Петровнана — йоккхагIйолчу инженера.
Мочалова Зинаида Зиновьевнана — прачкана.
Малева Мария Федоровнана — вагонийн проводника.
Прытова Клавдия Сергеевнана — пенсионеркана.
Панчев Иван Дмитриевича — слесара.
Руденко Ольга Леонидовнана — пенсионеркана.
Старченко Иван Антоновича — пенсионера.
Сафронов Петр Митрофановича — пенсионера.
Селихова Евдокия Григорьевнана — швеяна.
Соколова Надежда Петровнана — бригадира.
Ткач Нина Тимофеевнана пенсионеркана.
Тормина Дина Тихоновнана — кочегара.
Толмачева Анна Даниловнана — регенераторщика.
Усольцева Зинаида Леонтьевнана — пенсионеркана.
Чеботарев Василий Павловича — бригадира.

СТАРОПРОМЫСЛОВСКИ РАЙОНЕ ГIОЛЛА:

«Терек» яхача Нохч-ГIалгIай мебельно-дахчах хIуманаш еча объединене гIолла

Андриянова Адина Людвиговнана — болхлочоа.
Беликова Анна Яковлевнана — пенсионеркана.
Будникова Клавдия Ивановнана — накайна.
Григорян Анна Николаевнана — отделочницана.
Дьякова Тамара Григорьевнана — пенсионеркана.
Ерещенко Анна Васильевнана — пенсионеркана.
Епифанова Лукрья Ивановнана — пенсионеркана.
Исаенова Александра Игнатьевнана — пенсионеркана.
Ибрагимов Абдул-Вахид Ибрагимовича — филиала директора.
Любицкая Мария Леонидовнана — пенсионеркана.
Пеуес Ирина Ефремовнана — отделочницана.
Рассухажцева Курпате — отделочницана.
Сергеева Мария Никитовнана — столяра.
Стасова Раиса Васильевнана — котельни машиниста.
Стахеева Евгения Николаевнана — пенсионеркана.
Узуев Ада Яхьяевича — пенсионера.
Чабанова Валентина Павловнана — пенсионеркана.
Шибилова Улбосуна — фанеровщицана.
Каменщиков Михаил Ивановича — пенсионера.

«СевКавгипроводхоз» Нохч-ГIалгIай филиале гIолла

Фок Анна Леонтьевнана — мелиорацин отдела проекти керттерча инженера.
Дьяченко Антонина Алексеевнана — пенсионеркана.

Гостинина Вера Петровнана — проекташ кийчъечеи арахецачен сектора кулгалхочоа.
Самойлина Анна Николаевнана — пенсионеркана.

«Грознефть» объединене Старопромысловски бурун тохара баьхкий управлене гIолла

Батаева Мария Андреевнана — пенсионеркана.
Василюшкина Екатерина Петровнана — пенсионеркана.
Зенцов Михаил Григорьевича — газоэлектросварщика.
Павленко Анна Васильевнана — оператора.
Сайфулин Жарулла Галеевича — пенсионера.
Сигаев Николай Ивановича — вышкомонтажника.
Шулинин Иван Макаровича — буровой начальника.

«Грознефть» объединене технологически транспорта Грозненски управлене гIолла

Полтавцева Зоя Степановнана — пенсионеркана.

«Грознефть» объединене технологически транспорта Старогрозненски управлене гIолла

Исаев Апты Исаевича — тракториста.
Кольцов Тимофей Александровича — каменщика.
Салов Григорий Емельяновича — водитела.
Тюленев Василий Феоктистовича — машиниста.
Шалыгов Александр Михайловича — тракториста.
Любецкий Александр Ивановича — пенсионера.

ЗАВОДСКОИ РАЙОНЕ ГIОЛЛА:

КПСС Грозненски горкоме гIолла

Грачев Ардик Кузьмича — хьахочоа.
Кораблев Михаил Александровича — хьахочоа.

Заводской района прокуратуре гIолла

Жулин Иван Матвеевича — прокурор хиначоа.

Грозненски горфинотдела гIолла

Шевцова Ольга Георгиевнана — керттерча бухгалтера.

«Грознефтеоргсинтез» яхача производственни объединене производственно-товарни конторе гIолла

Антонова Анна Иосифовнана — сливщицана.
Косьянов Сергей Александровича — керттерча инженера.
Курочкина Мария Ивановнана — аппаратчика.
Масленникова Мария Григорьевнана — эстакадашта йолча мастера.
Орел Юрий Константиновича — цеха начальника заместителя.
Халев Юрий Васильевича — цеха начальника заместела.

Нохч-ГIалгIай гIишлон управлене аьшкабетонни конструкцей Грозненски заводе гIолла

Борзова Данильбси Данильбековна — такелажника.
Верцева Раиса Закировнана — болхлочоа.
Гришина Лидия Аверьяновнана — болхлочоа.
Посметная Анна Сергеевнана — дозировщицана.
Савина Мария Николаевнана — формовщицана.
Фелинцев Дмитрий Петровича — формовщика.
Шевчук Надежда Николаевнана — прилорщицана.
Яковлева Меланья Андреевнана — нормировщика.

«Грозэнерго» районни энергоуправлене гIолла

Меркулова Людмила Степановнана — инженера.
Сидоров Александр Константинович — йоккхагIйолчу инженера.
Уварова Анна Григорьевнана — бухгалтера.

Грозненски вIашаIхетаIча ТЭЦ гIолла:

Бычков Прокофий Степановича — пенсионера.

Дубинина Мария Дмитриевнана — пенсионеркана.
Камышова Мария Васильевнана — пенсионеркана.
Кесмин Каспар Никитовича — пенсионера.
Муравьев Сергей Ивановича — смена начальника.
Оборотова Татьяна Матвеевнана — пенсионеркана.
Петрова Нина Я[illegible]на — уборщицана.
Резанов Виктор Ивановича — смена начальника.
Солдатова Вера Павловнана — машиниста.
Уладова Екатерина Даниловнана — машиниста.

Грозненски нaлaвой станце гIолла

Габидова Ксения Константиновнана — оператора.

«Чечингражданпроект» институте гIолла

Колина Анна Ивановнана — уборщицана.

«Чечингстройтранс» производственни автотранспортни объединене гIолла

Белоусов Яков Павловича — шофера.
Борзыкин Георгий Ивановича — шофера.
Захарова Мария Леонтьевнана — кладовщика.
Ковтегина Тамара Ивановнана — слесара.
Поляков Николай Тимофеевича — слесара.
Тромба Мария Васильевнана — болхлочоа.

Нохч - ГIалгIай гIишлон управлене СМУ-8 гIолла

Верещанский Николай Павловича — электросварщика.

«Грознефтехимремстрой» тресте гIолла

Врабий Дмитрий Степановича — термоизолировщика.
Долгов Михаил Васильевича — йоккхагIйолчу инженера.
Дадашева Iайнета — каменщика.
Ильина Мария Григорьевнана — швейцара.
Котов Николай Федоровича — газосварщика.
Ушаков Василий Семеновича — слесара.

Новогрозненски ТЭЦ гIишлон управлене гIолла

Алиева Рахима Сахмутдиновнана — тайп-тайпара балхаш дечоа.
Болтышева Анна Дмитриевнана — йоккхагIйолчу инженера.
Вурланова Анна Артемовнана — керттерча бухгалтера.
Буркаева Отлахана — штукатура.
Бадаски Марго Михайловнана — такелажника.
Дубовик Прасковья Ивановнана — такелажника.
Кессель Александр Васильевича — каменщика.
Константинов Иван Евстафьевича — прораба.
Папулов Павел Филипповича — управлене начальника заместителя.
Разина Анна Петровнана — вахтера.

№ 7 йолчу треста Грозненски МУС гIолла

Гульченко Дмитрий Васильевича — слесара-монтажника.
Ломакин Николай Филипповича — электросварщина.

ДРСУ-7 гIолла

Литвинова Нина Петровнана — техника.
Бельков Михаил Тарасовича — механика.

Нохч-ГIалгIай гIишлон управлене ЖКК гIолла

Багдасарова Кларик Авановнана — детсада воспитательницана.
Морозова Любовь Ивановнана — детсада заведующена.

Грозненски универмаге гIолла

Байбакова Мария Андреевнана — йоккхагIйолча товароведа.
Борщигова Айханата — дворника.

Золотенина Нина Александровнана — расчетни группа начальника.
Побережная Нина Ивановнана — йоккхагIйолча кладовщика.

Болх беча кхерийн № 9 йолчу юккъерчу школе гIолла

Ловатухина Лидия Соломоновнана — хьехархочоа.
Ушакова Антонина Кузьминичнана — техничкана.

№ 28 йолчу берий дешарна гIолла

Соловьева Евгения Николаевнана — йоккхагIйолча медсестрана.

«Грознефтеоргсинтез» производственни объединене военизированни газоспасательни части гIолла

Корчагин Виктор Ивановича — пункта командира.
Галкин Георгий Александровича — штаба начальника заместитела.

ЛЕНИНСКИ РАЙОНЕ ГIОЛЛА:

КПСС обкома политически дешара ЦIагIа гIолла

Абидонов Илья Николаевича — вахтера.
Дегтярева Антонина Аксентьевнана — уборщицана-гардеробщицана.
Кушнарев Илья Федоровича — вахтера.
Мирошников Георгий Павловича — вахтера.
Матвеев Николай Ивановича — вахтера.
Москалев Павел Ивановича — дворника.
Ястреб Елизавета Семеновнана — уборщицана-гардеробщицана.

«Чечингторгмонтаж» торгови техникана йолчу Грозненски специализированни производственни комбинате гIолла

Зеремба Михаил Николаевича — стекольщика.
Скворцова Раиса Исааковнана — отпатчика.

Минбытобслуживание «Чечингремстройбыта» гIишлон-монтажни управлене гIолла

Умаханова Iаймана — хьахочоа.

«Консервплодоовощ» — Нохч-ГIалгIай объединене «Родина» яхача плодоовощной совхозе гIолла

Лысов Гурий Ильича — болхлочоа.

НГIАССР спорткомитете гIолла

Колочны Олег Павловича — болхлочоа.

НГIАССР ПТУС спецбувзама республикански узле гIолла

Бойко Варвара Георгиевнана — фельдшера.

НГIАССР узахцIено лорадара министерства № 2 йолчу поликлинике гIолла

Морозов Иван Владимировича — болхлочоа.
Остроухова Екатерина Ивановнана — массажистнана.

НГIАССР торговле министерства гIишлон-монтажни управлене гIолла

Хажалиева Хадишата — штукатура-малара.

«Союзпечать» республикански агентстве гIолла

Бочагаев Барка Бочагаевича — «Союзпечать» Веденски отделене начальника.
Коротнова Мария Павловнана — йоккхагIйолча бухгалтера.

Республикански онкологически диспансере гIолла

Колесникова Валентина Семеновнана — медсестрана.

Нохч-ГIалгIай АССР Лаккхехьарча Совета Президиума председатель Х. БОКОВ.
Нохч-ГIалгIай АССР Лаккхехьарча Совета Президиума секретарь Н. ПРАВЕНЬКИН.

г. Грозный,
1980 шера, 12 февраль.

Ивановски областа лоарxIамегIа йолча текстильни предприятешка юкъедоаладаьд нерда штатни гIулахь — кагирхошна беча балха вола директора заместитель. Цу балха тIа хьежабу эггара чIоагIагIа сий деш, лоарxIаш бола, заслуженни нах, производстве хьалхалаттарапи новаторашн. Кагирхой керттера хьехамчаш хиина дIаяттаб хIанз Социалистически Къахьегама Турпалаш Е. Г. Амосова (№ 2 йола Фурмановски прядильно-ткацки фабрика), А. И. Мелентьева (Вичугера Ногина цIерагIа фабрика), В. А. Смирнов (СССР 50 шу дизара цIерагIа Фурмановски фабрика), Ю. М. Вечеров (Ивановски камвольни комбинат). Хургйолча болхлой тIехьен хьехамчаш дIа-юха дувца, вIаши дагабуъла хIамаш долаш ба (сурта тIа).

И. ДЫНИНА сурт.
ТАСС фотохроника.

ДОАЗОЛ ДЕХЬАРА

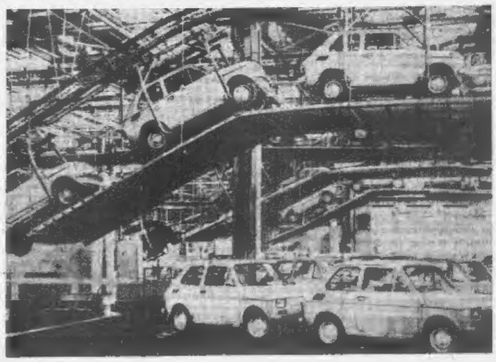

ПНР. Социализм хьалъеча шерашка польски автомобильни промышленность чIоагIагIа дегIаден. Технически оагIонгахьара лаьрхIача хьалхалатта дика хинна дIаэттай. Цуа продукци къерааш я мехка чухь къийрда ца Iеш, цуй доазол тоьлча арахьа а.

Сихха дегIайоагIа «Фиат-126П» яха микролитражаш арахецаш йолча Бельско-Бяла яхача городерча автозавода производственни мощностах. Решени тIаийцай уж Польше а доазол арахьаре а лоархIаш йола автомобилаш арахецча предприяти дIахо шерьярал цуна модернизаци яран.

СУРТА ТIА: сборочни цех.

ЦАФ — ТАСС сурт.

ДУНЕ ЦХЬАН КIИРАГIА

АМЕРИКАНСКИ ДИКТАТА ДУХЬАЛА БОЛАШ

Малхбузен Европе дегIабоагIа тIехьарча хана НАТО гIоллерча ший вIамагIа болча партнерашта хьалхашка даь даьина гIулакхаш уттадеш, гера дукхагIа Iоадарен дунеи халкъашта юкъера кхоэнам ирбарен наькъа тIа уж баха гIерташ йолча США диктата духьалара болам. Духьал из бахьан долаш гIийртар Вашингтон Франценa, Англена, Малхбузен Германена, Италена 20 феврале США пачхьалкхен секретараи С. Вэнса ца вIашагIкхетнига пачдолла.

Картеровски администраце доаш ца хеташ лeладеча гIулакхаша, кхьметтел иоашта, дагадар вIашагIкхетаре даьна лаца дезаш хиппарашка хьалхагIе дIахайта а кIеэнга хеташ лeладеча. гIулакхаша агIаьмгар ПарIижера бараш. Пхенне переговорашка дакъа лаца ца тутташ хьалда юхаяьннай французски правительство. «Елисейски Дворецa хетачох, — белгалдаьккхад «Суар» яхача Парижски газето, — США-ца цхьана вIашагIкхетаро гIо дергдац дунен халкъашта юкъера кхоэнам кIаьдбара».

Цул тIехьагIа КIай цIа, «Котидьем де пари» яхача газета дешаница аьлча, Париж юхаяларах инйсденна гIулаких тоа на дича кхы де хIама доацаш дисар. Цулухьа вахав Вэнс ФРГ, Итале, Франце, Англе столицашка. Бакъда официальни «конфликт» дIаьнний хеталой а, язду «форум антернасьональ» яхача кхьча французски газето, «цу деша хьакъехьара барт ше бахкача латташ ба».

Кхоэнам кIаьдбелга дохаде гIерташ Вашингтоно лeлабеча милитаристски наькъо чIоагIа сегото яйт Европа халкъашка. Цар чIоагIа дика кхетаду мел доккхача зуламага цу дерриганеша кхоачадергда. Цудухьа КIайча цIен адресагIа долча «Атлантически солидарность» яхача дешашна цхьана малхбузен столицашка белгалдоах, хIанз дукха ца йоацаш малхбузенгермански социал-демократий лидера В. Брандта ма аллара, «солидарность» яхнига алхха Вашингтоне аьнар хьалхадахарах латташ дац».

Малхбузен Европе Вэнса визит еш хьалха ФРГ канцлера Г. Шмидта Белге премьер-министраца В. Мартенсаца къамаьлаш хилар. ЧIоагIа белгала да итотови документа тIа керттера теркам «атлантически солидарноста» тIабахийта ца хилар. ОагIонашна, йоах цу тIа, «малхбоален - малхбузен салаш дола хала къамзьл дIахо дахьара наькъаца кхохкам кIадбелга лорадара» доагIаш дар. Малхбузен Европа мехкашка «чIоагIали солидарности йолаш» хилийтара хьакъехьа дийцар. Цу хана цар белгалдаьккхар «шоллача тIемага юха дутилга ца хилийтар», «тешамеи цхьана гIулакхаш леладарен климат юхаоттаелга», «хIанзара кхохкам европейски континенте дIабоаржабара духьале елга» къаьстта лоархIаме хилар.

Американски диктат харц а еш Европа халкъаш кийча да дIахо йодача хана а кхохкам кIаьдбарен вIашн гIолле йолаш цхьана лeладу гIулакхаш дегIадоаладарен тешшамеча наькъагIа дIахьалкашахьа даха.

ЭХЬ ДОЛА БАНКРОТСТВО

13 феврале Канаде парламентски хоржамаш долаш чIоагIа телхар премьер-министра посте вола Дж. Кларк керте латтача доал деча консервативни парте гIулакхаш. IаьдалаI. бетта — 1979 шера мае дена доал деш хилар из алхха 8 — цу лоацачa хана хархархошта хьалхашна ший сий дойдир цо, хIаьта из бахьан долаш соахка цирга кхаьча хинача 136 моттигах 33 депутатски моттиг йоайир цар. Котало аьккхар премьер-министр хинна П. Э. Трюдо керте латтача либеральни парте. общиний палатерча 282 моттигах 146 моттиг а йовиккаш, цу парте бокъо аьккхар керда правительство вIашагIйолла.

Канадски консерваторашта эхь долаш тIаотта банкротство — американски англиийски монополешта тоем бар духьа Кларкe правительства лелаьча реакциони политиках законагIа ала а доагIаш хьекинар да. Цу правительствана кара Iаьдал хиннача лоацача хана хьабе болх боацарий эсар 1 миллион сагата кхоачаш тIакхийттад, инфляце боирам шера 10 процентага кхоачаш лакхбеннаб, хIаьта канадски доллара позици массе а оагIорахьара телхай.

Йоккхача бизнеса, эггара хьалха транснациональни американски монополешa хьалха а доахаш Кларка правительства дегIайоагIача экономика кризисана кIалхара ала никъ лехар, дIахо къахьегамхой хьалан профсоюзий бокъонаштен тIалатарца. Кийчъаь яр малогаш, бензина а кхачача доагара кхыча тайпай а маьхаш лакхдара, цхьайолча пачхьалкхен компанешта денационализаци яра план, хIаьта цо американски корпорацешa тIалоаттаду низаш дIахо чIоагIдарга кхоачаде а тарзора.

Консерваторашка гIертар каналний теркам ехача шоай политикана тIера юхабакха, антисоветизма кампани йоаржа а еш. Вашингтонски администраце эрахьарча политически наькъа массе оагIорахьара тIехьа а йолаш Кларка правительство йолаелар тIема бюджет ебаен герзашцара низаш дукхагIа хилийтен. Картера тIеххьа Кларка а дIакхайкадир торговле, Iилма-технически хувцамаш дара, культурая спортен даькъера советско-канадски бувзамаш дIалахара хьакъехьара де лерхIараш.

Хоржамашка консерваторaш эшарах дунен кепайоазонна гу Вашингтона авантюристически наькъагIа лелар пайда боацаши перспектива йоацаши хилара дола цIена тешал. «Парижьен либере» яхача французски газето яздаьд «ЛоргагIа ца боалаш Вашингтона тIабахара никъ а ляьца мехкара ерригa общественность эгIазйинай консерваторашa».

Хоржамашка котало яьккхачул тIехьагIарча ший хьалхарча заявлене тIа П. Э. Трюдо белгалдаьнкха ма хиллара цун правительства лоархIамегIа дарех декхар хургда ВIашагIкхийттача Штаташтен Советски Союзан юкъерча гIулакхашка кхохкам кIаьдбара гIо делта. Цу заявленена комментареш а еш «Котидьен де пари» яхача французски газето язду «Трюдо шийл хьалхха хийначуп проамерикански позицела гуччахьа юстара вура», яхаш.

МАШАРА НАЬКЪАГIА

Дунен халкъашта юкъерча шеррача общественность бокъа теркам тIабохийт Советски Союзе союзнийн автономийн республикий Лаккхехьарча Советашка, халкъа депутатийн моттигерча Советашка хинача хоржамашта. Тайп-тайпарча мехкашкарча дукххача комментарей юкъ моттиге латт городе Москве Бауманский хоржамий округа хоржархошта хьалхашна КПСС ЦК Генеральни секретара, СССР Лаккхехьарча Совета Президиума Председатела Л. И. Брежнева даь къамаьл.

Ший къамаьлаца Л. И. Брежнева къаьгга хьахьекха ма хиллара, белгалдоах лоархIамегIа болча доазол арахьарча обозревателаша, Советски Союз машара наькъагIа бIубенна йодаш хилар. Хоржамий кампани йолча хана советски наха корта болаш итогаш йора карагIдаьннарий, кхоачамбоацараш гуччахьа дувцар, шоаш хоржараша бергболча балха массе оагIонна йоагIаш ховдам бола предложенеш телар.

ХIаьта сихъаь хоржамашта хьалхара кампани дIайолаьча ВIашагIкхийттача Штаташка президенталле кандидаташ бараша, сенатораша, конгрессменаша кхоачашъяьза йолча проблемашта бехнтонхаме хилар цхьабараша вокхарна дIатIадехи, шовинистически цIи михьаръяккхара шоайла яхье баьнна.

Президента Картеран цун администраценен мегадац масса хана санна бизза болх беш производственни мощносташ ца хилар, хьабе болх боацаш дукха нах хилар, инфляци хилар, валютни гIулакхаш талкар санна йола американски капитализма кризиса духьаьлотте, дегIайоагIа коррупции общественность Iехаелген дIадакхха. КъоастаюлургIйоацача чурча проблемаштен вIашдухьаленаштен тIера харжархой теркам юхабакка а гIерташ уж болабеннаб дунен халкъашта юкъера хьал кIоаргдара болча авантюристически наькъагIа. Цар дог доах шовинизман антикоммунизман гIулакхаца кхохкам ирбара хьалашна президента Картера шийца къувсаш барел котвала аттагIа хиларга.

Бакъда, — тайп-тайпарча мехкашкара хьаухача дукхача комментареша из белгал а доахь, антисоветски пра къамаьлаш, Л. И. Брежнева ше къамаьл деш белгалдаьккха ма хиллара СШАна эшаш да цу талгIе бухьига тIа президентски хоржамаш долча хана цхьане котало яккхара ийша па Iеш керттера дар ди Индийски океане, Юкъарчен Гаргарчен Малхбоален мехкашка, Африка мехкашка шоай базаш хьае США безам болаш хилар да. США-на лоvра цу мехкашка гегемони лелае. дукъале а йоацаш цар Iалама рузкъаш дIаувза, цар территорех социализма дуненнен халкъий-кортамувъален низаштен духьалара шоай стратегически уйлаш кхоачашъеча пайда эца.

Ерригача континенташ тIарча дика уйлаш йолча наха дизза хьаллоац «низа позице тIара политика» кердача тайпара дIакхайкаерий адресагIа Л. И. Брежнева дийнар.

Г. ШИШКИН,
(ТАСС).

КIАЙЧА ОЛИМПИАДЕРА ЛОВЗАРАШ ЧАКХДАЬННАД

Лэйк-Плэсид. Цу американски городе хиннача КIайча Олимпиаде хьахьеккхар вай планета тIерча спорто ше дегIаре оагIорахьа цхьаькхе а боккхе гIа баьнна хилар. Йицлургйоаца дукха событеш хенар шен аренашка, лыжейи соревнеший трассашка, трамплиневка...

Йоккха говзал гойташ хиннеб программе дукхагIдолча тайпашка коталенаш яьча Советски Союзен ГДР-ен олимпийцаш.

Итт доша медаль яьккхар вай спортсменаша КIайча Олимпиаде эггара тIехьара ди хьатIакхоачача хана. Картгорча совгIатшка диллача царел хьалха цхьаьнна а вац.

Советски сборнена юкъе эггара БокъагIбола толам баьккхар из Красногорск яхача Москвана юхерча городере 26 шу даьнна студент Зимятов Николай. ДIадахача шоатта дийнахьа лыжникий эггара халагIа яьешка — 50 километр йолча марафоне кхоалагIа доцо медаль яьккхар цо. Ловзарий истори чухь цIаккха баьккхабац цу тайпара Бошза толам. Вай лыжникаш эггара хьалха кийсбенниб мишта хьайкла йолаш цу тайпарча дистанце.

Цул хьалхагIа вай спортсмен Олимпиаде дебютант — 30 километр йолча дистанцегIа байддача хана диматIвар хилар. Командаца цхьана кдошуви дьккхар цо 4 х 10 километрови эстафета йолаш.

50 километр йолча дистанце укхаре ногало якха чIоагIа лоеш вар цIи хоза вола Веденин Вячеслав. 1968 шерарча Олимпиаде Гренобле дото призер хиннавар из, хIаьта Саппоро Iан Ловзараш долча хана — бронзови. ЧIоагIа IIадаевя, дог айдина, волаш йоавар из Лэйк-Плэсиде хагIийолча дистанце вай чемпионо шийца ахьа баьннараш эша а беш котало йоаккхаш.

— ВIалла тешац, — аьлар В. Веденина, — Николай аьхха диалагIа мара марафоне воваш вац аьлча. Аз тамаш ю сон нийсоча цун тактически расчетох. Цу тайпара котало яккха йиш яц гIоралнича спортсмена мара.

ШоллагIа период чаккхьальчи счет 3:2 йолаш ловзаш хинна вай хоккеисташ 3:4 счет йолаш нийшар дукха ш йоацаш а тIехьа Нью-Йорке эшабеш хиннача США хоккеистал. Нийшаб, нийша хала хет.

Ала хIама дац, беррига ниэ тIабахийте, сихе ловзар американцой. ХIаьта мича яхар чемпиона — вай команде опыт, цун говзал!

Специалисташа яхачох, эшара баьанеш тайп-тайпара да. СССР сборне тренера В. Юрзинова йоахар:

— ВIашдухьал чIоагIа эттабар. Вай нагдувла а тарлора, бакъда вай защитникашна гIалатеш дора, дика духьал летталар вай ератараш е.

Вай хоккеисташа шоллагIа моттиг мера яьккхаяар.

* * *

Чаккхдаьлар Лэйк-Плэсиде хинна Олимпийски Ловзараш. Шин кIира вай планета тIара спорт ваш болча миллионаш болча наьха торкем шийна тIаозаш дола донкха дерригдунен спортнени цIей йистедаьлар.

Социалистически мехкий спортсменаша доккхий толамаш дахарца белгала йоаш хиввар Олимпиаде. Медалаш яьхар Болгаре, Венгре, Чехословака олимпийцаш. Еррига а пьерхIача доша тхьоста медали 26 дотон бронзови медалеци СССР-ен ГДР-ен спортсменашца хьацар, СССР спортсменаш итт хьалхара моттиг яьккхар, ГДР спортсменаша — йис.

Доша ялх медаль яьккхар США спортсменашка. Австрек Швецен спортсменашка — кхоккха доша совгIат.

Ловзараш дIакъоалара хетаь торжественни церемони хиннар дIадахача кIирандийнахьа сайрийна.

Массехк бутт баьлча, 19 июле цIаьхха а яха лоталургба олимпийски ала — Москве дIаделалургда аьхенарча олимпиаде XXII-гIа Ловзараш.

(ТАСС. Спец. корр.)

БАРТ ТАЙНА ДЕЗАЛ

КIиръенна цIаьхха а воккъа Iохьежар Iабидат, гуча воагIаш а водаш а саг нойцилга а хьйна, шортта дIатIакъайлар аьшка коанаIарий калитка. Шийна дагадоаллачун уйла сiшиехьа а цуйна йицъелар ца соцаш Iехаш лела кIориташ.

— Айя, фуд аз леладер? — кулгаш вIашагIтехар Iабидата. Сихха хIама тессар кIоригашта.

Цун бIарг тIаэттар Iокхайса дадача берий баракъаштта. Уж дар цук йоIо Дибас Iурра ше балха йодаш, чуеча дитта дагаьба отара кIал хьаарадаьха дадаш. Iабидат латташ цхьа минута а яьккха, уж барзкъаш дитта йолаелар. ТIаккха дагадехар цунна могаш йоацдашехьа а ше из гIулакх дарагIа йоIо шийга раьза йоацаш къамаьл дергхилар. Ела а къежаш, ше шийга йоахар цо: «Со-м динагIа хулдалар яхаш ма лелий. Тахан боагIаргболаш бецийн Iнйсаи Верай? Шоатта ма дий найна. Кхьметтел Идриса а ма аьнидий занятеш яьлча салаIа ди даккха воагIаргва ше аьнна. Аз кIезигдукха баракъаш диттад аьнна-м хIама дергдац сона. ХIаьта Дибай-м ераш довцаш а дукха балхаш ма дий деш. Цхьа ший тайпара хоза дIайолаш я цо болх бу отделени — физиотерапевтически. Из пIи-м йоаниха а лаш ХIаьта ма дукха нах ух-их яз йолча!.. А, мичча бесса дале а, Диба чIоагIа кIаьдлуш хила еза».

Диттга баракъаш хьал а эха, юхалахар из коа нaIарга. Ноккъа фуд хьажа. Из яр юкъерча дегIара а ца хила магаш лаха саг. БIаргаш баьдеча бессара, шоаш тIаэттара сага дог хьоасташ, нахапара уйла дика хилар хьагойташ дар, Iабидата Iаьрка корта кIайлуш латтар.

Сен уйли йора цо? Цунна дагаухаш хиила хургда цийн бераш. Доккхий хиина хилар, сиха а ле ца луш а дIадахаший шераш. Мел дIадахад уж хIаьтта кхийна гIумкий йоI Iабидат цIен нана а хиина нохчий зIамагача сага Пешхоев Мусай цIагIа чуенача дийнахьа дениз? Хеталу эггара хьалха уж шиъ вIаши дайза ди селханардар долаш саина, хIаьта шераш-м дIа дукха ихад. Хьажал дегIамаш мишта долаш да бераш! Цун кIалкара хьалхьежа йиш лакха да уж. Кхьметтел массарел зIамагIа йола Алсбик а тIера IотIакхеш цуяна. Дукхьал кхоалагIча классе деша агIа цхьа Мадиночка мара яц дегIа наьцал лохагIа.

Дукха хIамаш бIарга а дайнад ла а лайнад Iабидата ше яхаш яьккхача хана: бIарг вIашта ца буллаш оттаха йисте яьгIай бер цамогаш хилча, дукха бераш долча наьна дар саина ярая хинимад. ХIаьта цун-м уж баккI ма дий — ялх воIи ши йоIи. Царех хIаралена фу эш хьахьа. Йоакхо е йийзай, шийчул чIоагIагIа цар уйла яьл, тIана аьлча царех ший вахар доалландаь.

Ше ираз долаш лерхI Iабидата, ше хIанз санна баракъаш а дутташ, пIа а леладеш, хIама а кийчдеш, бераша гIумкий иллеш а доахаш, нохчий мотти иллеш Iомадеш, нах баххача бесса башха эргадьлина хIама доапаш яькалле а. ХIанз цунна нохчий мотт а дика иллеш а дукха хов.

— Цхьаь хиинааларе-м могаргдацар сона бераш хьалкхеде, — дувц Iабидата. — Сона уллув вар дагардар хоши а йоакхо дика еш а йола доттагI-мар. Производстве болх кIезанта мара баьаар ал. Бераш хьалкхеде дийзар. Амма са эггара чIоагIагIа мертагIдакха беззам бола хIама да партен правительстеан тхе санна дукха бераш долча дезалий-ю йоакхо. ХIара бер массоза ду цигьа хул йола ахчан пособи лора сона, тIаккха бетта-бетта гIо дора паччахьалкхено. Шоай хьаштдола професси Iомае йиш йолаш да вай мехкара бераш. ХIанз юкъера а лаккхера а образовани йолаш дезалхой ба сa, зIамагIа дола бераш школе деша дагIа.

Со йоагаш яц ихоала фу хургда-хьогI са берех яхаш. Пачахьалкхено де мел дезар дала са бераш машарeча, шийн маьрсача сигалена кIал кразе дахийтара.

Доккхал а деш дувц Iабидата, бераша даьга лацувгIаш а из лоархIаш а хиларах. ХIаьта да а ве дияле бераша фу эш, цар уйлаш мишта хала лоаш. Беро гIалат дича цуна хьамаьл ца деш, хьехар ца деш Iац из. Амма цIаккха чухкадац бераш. Берашца меттел, кхьбарашца а фу дуаша деза хок цунна. Юртахойи «Малгобекский» яхача номсий совхоза къахьегамхойи цхьа ваь Iнйпбац цунах халкъа депутатий городской Советера шоай векал. Цо хьахьох Iибрахьана Мусай лаха сий деш хилар.

Iабидата дагаух, даь гална чу а дувлаш, бераша из са дакка ца вутаж даь кхтараш: «Ер фуд? Ер сенна ю? ДIа мишта йолайолийт ер? Бераша мел даьча хаттаре жоп а лийя мара Iовзалацар ца машина тIера.

Iнйса яха вокхагIеола кIаьни бийса яххалца вагIар учебникашта тIера хьа ца воалаш, къаьстта тепкам тIаухийтар математикала. Ишта тIера вар Iнйса сурташ дежарая топпарах а ндестелиях, а хIайннигаш ярай? Цудухьа школа йистеяьккхачул тIехьагIа из Нохч-ГIалгIай паччахьалкхен университета физико-математически факультете деша вахав аьлча цIагIарбарех а юьртахоех а цецвалазар. Дукханешта хоьра из математика дукха дезаш волга Дипломи хьайийначел тIехьагIа ше итт шера дийшача школе балха вера Iнйса. ХIаьта хIана из Нохч-ГIалгIай паччахьалкхен университета физико-математически факультета преподаватель ва.

Ше школе дешаш хиннача хана хержаяр дора специальность Дибас я. Грознера медицински училища дика деш йистеньнкхар цо.

Iнйсайгара «хьадаьлар» Идриса а математики «ларъ». Эскаре гIулакх даь цIавеча из а университета физикан математикан факультете деша эттар.

— Сен уйла еш я хьо Iабидат? — хетт юрта почтальона Зулейхас. — Аз вийи кьахат денад хьона, халха яла.

— Ай, Майрбикагара! Дукха ха яр цун хабар доаца. ТIехьарча хана кIезига язду цо. ХIаьта халха ма якха со, из ха дIаьшшай, — елакъаж Iабидат, вийи письмо дега дIатIа а теIадеш.

— Деша хIаьта письмо, са болх дукха ба, гой мелла д письмош, — дIайода Зулейха.

— Мама, мишта дег хьона? — дийла а мишта дIадоладу Майрбика письмо, хIаьта дилла а зIамагIбарашта деш хьехараш а кул цун каьхата тIа. Во а ма лелалаш, нанас яхар а делаш, даьна новкъостал а делаш яхаш цо кхетам лураш ба Зоврбики, Марзабики, Алсбики, Мадинеи.

Геттара кIезига яздора шийн салтий гIулаккхех. Нанна хетачох, цун письмош наггахьа мара ца доагIаш хиларга диллача во дац цун гIулакхаш. Гуш да, Майрбика шийн салтечун декхар дика кхоачашдеш хилар...

Дукха да Iабидата уйлаш е езаш дола хIамаш. Дика дар Верас сесси дIа мишта еннай хайча. Хьалха санна тиш а енна цIайоагIаргья. Тахан-м царга хьежа а дезаргдийхьогI, хетаргахьа, кхоана бозгIаргба уж? ТIаккха доа хьоий пхьор дика хилийта гIерташ аз мел хьийга хьа я. ЧIоагIа дика дар массане цхьал истола тIа Iо а хайша пхьор даа вIаштIехьдаьлча.

Iнйса эрсе йоалас дагаволга дIахайча цу пIен цхьакха а саг духьала валанзар цу гIулакха. Керттердар уж шиъ вIаши дезаш хилар ма дий. Ишта хилар Вера Федоровна Поплевнях Пешхоева.

Изобразительни искусствай Грознениски музей Iилман балхахо я Вера хIанз, заочно йистейоакх по Ленинградски художественни академи.

Цкъаза Верахи Дибахи напас-даьна яь шн йиша тарлу Iабидата, вIадла вIашагIкъасташ бец уж. ШегIарберашберригаш а из ярга сатесса ба хIаьта Iабидата-м шийн йоIал башхагIа хеташ из.

Новкъа доа а гIоттадеш, улица хаддача юхессаш рейсови автобус. ТIера Iовоал ваь саг. КIиръеннa, новкъа хьабоагIача нахагахьа Iохьежаш латт Iабидат. «Ай уж-м Iнйсайнеш Идрисанеш боагIа Верен Дибан ма бий, — гIоддьнна тохалу дог. — ТIаккха фу деш латт со? Хийца кхи тIаоакха еза». ВIалла ца хиннача бесса кадей а яьна цIагIа чуяхк Iабидат. ХIаьта Iабидата зIамагIа вола бераш гIулакхах кхийта а кхийте, чубоагIаранта дукхьала доад.

З. СОЛТУКИЕВА.

«Вай еза нижьхе» — мишта оал Иркутскерча № 14 йолча школа йиьлагIча класса дешархой «Орленок» яхача отряда пионерски сборах.

Бераша из бехктокхаме сбор кийчъю дукха ха яр. иллеш, стихаш, дувцараш Iомадора. Цу дийнахьа берий истола тIа ухкар сайса малхаш, олгаш, булкаш.

Iимерза тIанйцар пионераша Иркутски областе цIи хеза ахархо, хIанз пенсе тIа йола Александра Андриановна Макарова. Шаьра, дог тешадеш дар алатах, юртарча къахьегамхой доцача кулгаша из дIа мишта дуъ а чу мишта вц а ялаш дола цун дувцар.

СУРТА ТIА: классни кулгалхо Ольга Александровна Михайлован (аьрдехьа) пионерски сбора хьаша Александра Андриановна Макарован бераштa юкъе.

В. БРЮХАНЕНКО сурт. ТАСС фотохроника.

Хьехамчашта совгIаташ делар

Къоначарна нъахьегама говзал хьехара, церна ийса кхетам балара боккхача лоархIаме ба хьехамчий болх. Из декхар кхоачашдеш бIаьш болхлой ба производственни швейни объединеве цехашкен филиалашкен.

Объединеве партийни, профсоюзни, комсомольски комитеташа хьехамчий болам кхы а дегIабоалабара, из гIулакх кхоачашдеча кадрови болхлой моральни а материальни а безам совбаккхара хIара квартал чакхйоалаш цкъа цар балха итогаш ю.

ДIадахача шера йиьлагIча квартале баьча балха итогаш йича котбаьннаргаш лаьрхIаб № 4 йолча цехера Р. Р. Мирзоеван М. Акиеван. № 7 йолча цехера Д. Саидова, А. А. Алексейчук. № 1 йолча филиалера Т. З. Берсанова, А. Д. Джанбекова, кхыбараш.

Уж берригаш а приказена белгал а боахаш ахчан премеш еннай царна.

Редактор Т. А. ТЕБОЕВ.

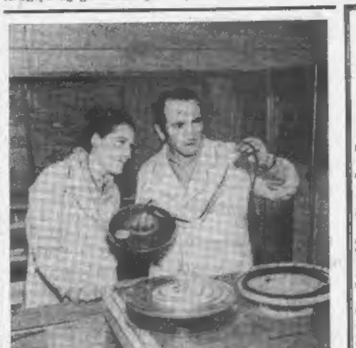

Грузински ССР автомобильни транспорта министерства информационно - вычислительни центре оттаьй хьалдеча цхьан дийнахьа водитела линегIа дIаваха йиш йоацилга нийса хьахьокхаш йола электронно - вычислительни машина.

«Хьеьнъал долча» машина болх буэлабенна ба биоритмай теорецa, шофера физически эмоциональни хьалгIа. Специалисташа еннача задачегIа ЭВМа программа оттаю, хIаьта цо хьахьокх хIара водителa «Зулам хила» тарлу ди.

Тбилисски паркай автобусийн таксей беррига шоферех лаьрхIа справкаш оттаьй. «Зулам хила» тарлу денош долча хана уж гараже бус—автомобилашта ремонт ешн технически гIулакх деши. Линешка царна меттел хул биоритмай теорегIа «унахцIена» бола болхлой. Республика автомобильни транспорта министерствa системе наькъа делара кхерамзлен службана электроника юкъейоалаяр бахьан долаш водителий бехкагIа хулаш дола наькъашкара транспортах зуламаш кIезигденнад.

СУРТА ТIА: ЭВМ оператор Кузьмин Валентини Грузински ССР автомобильни транспорта министерства информационно - вычислительни центра начальника заместитель Зенаншвили Юрийн ЭВМа задане кийчъеш ба.

Г. КИКВАДЗЕ сурт.
ТАСС фотохроника.

ФЕ ХИЛА

ХьалхагIа араяьккхача рубрикана кIал оаха хоам баьбар Ростов — Баку бода-ча наькъа тIа авари хинна 2 саг вийннав, 2 сага човнаш яьй аьнна.

Цул тIехьагIа кIира а дьиннадацар цхьаьнха бIал нхьэчаь хана. Краснодарски краерча «Гражданский» совхоза доалахьарча ГАЗ-53 яхача автомашина водитель С. Ф. Полянский, наькъа 768 километре автомобила рулевой управленех лоархIа ца а веш, кювета тIех а ваха йисте ягIача гаьна тIаккхийттав. Из авари хилара тIхьа жалагIа да лалой тамаш я, хIана аьлча С. Ф. Полянский автомобила чу ше цхьаь а хиннав, авари хиннача метте вайа а веннав, цхьабакъда, хетаргахьа бахьан лархIа йиш йолаш цин хIама да: цаI — воддаше а тхьайсав водитель (Iуйрийна 3 сахьат даьлча хиннай авари); шоллагIдар — сов сиха лалларах шаьрача наькъа тIа машина юхакъовла мегадац водитела. Цхьабакъда, наькъагIа лелара правилаш теркалъьялае, авари хургьяцар.

Сов чIоагIа гаьна тIаккхетарах автомобила корпус сатта а сетта, бензобак яьттIай йодаха бензин лотаденнад, автомобилах цIи а йоалиххеш. ЧIоагIа лозавь вола водитель кабина чура Iоваза ца а могаш цигача ваьгав.

Массехк ди хьалхагIа, наькъашка хула транспортни хатараш кIезигдар лузьа рейд йир Госавтоинспекце. 14, 15, 16 феврале цхьаьккха авари хиланзар городе. Цхьабакъда, кIирандийн хьатIаэттача, ше мича эккхаргья ца ховча яьлар ГАИ дежурни часть, наькъашка хула хатараш дIаязде ца кхувш.

Спецшкола преподавателa А. И. Данилове. М-408 № 25—38 ЧИЕ яхача автомашинаца Алтайски улицагIа воагIаш, духьала йоагIача автомашина тIатехай шийн машина, хIаьта кож водитель кагьнь корув а йолаш больнице вихьав.

Автомашина лалла бокъо наш йоацаши ца ховши вола 19-ча юкъерча школа 8-ча классера дешархо Муцольгов Аслан шийн даь автомобиль лалла хайнав. Микрорайонерча Тухачевске улицагIа водаш 2-ча классе деша агIача йиlига тIатехай цо машина. Цига чIоагIа лозавь а йолаш йиlиг больнице яьхьай, хIаьта А. Муцольгов ше веддав цигара.

№ 30 йолча юкъерча школа 10 класса дешархо С.-А. В. Хасаев Ленина улицагIа мерий кIал кхача йоагIаш автомобиль йоллашехьа а дехьаккха веннав, цигта тIаккхийттача машинo ност а кагьнь больнице вихьав.

Хоза-наьна санна корта боxо малар мена в волаш шийн доттагIашца машинаш лелача Петропавловски наькъа тIа ваьвнав ПМК-10 болхло В. Д. Дадаев. цигта легковой автомашина тIаккхийтта чIоагIа лозавь а волаш, больнице вихьав.

ДIадахача кIирагIа (14 — 20 февраль) республика наькъашка 58 авари яьй 5 саг ве а вуаш, 18 сага човнаш а еш.

НГIАССР МВД ГАИ.

Цкъа яздаьчох цIаьккхаза а

«Де воаца гIирсаш» яхаш яр 1979 дешa май бетта «Сердало» газета тIа араьлина заметка. Цу тIа дувцар Юкъерча Ачалкхе мелча хи тIа хьалдаь гIирсаш дIакхожаш саг а воацаш кораш наIараши, тIера тхов дIа а кхухьаш дохадеш а талхаш а латт яхаш. Цу гIулакха уйла тIаяхийта а цIеной да лаха а дьнно Малгобекски горисполкомага хоам баьбар газето Дукха ца гоадеш — 1979 шере 27-ча мае редакцега горисполкома председателa З. Яндиевас дайтача каьхата тIа яздаьдар «Грозгипросельхозстрой» институто Юкъерча Ачалкхе 100 моттиг йола профилактори хьалъяра проект оттае а йолаяьй, хIаьта цу институто йолаш йолча зданешта капитальни ремонт яра документаш оттаеш а я, укх шера (дувцар 1979 шу да) 25 моттиг йола профилактори болх бе йолаяннйта а лерхI аьнна. Уж дешаш къоастаделга горисполкомо тIахьожам лоаттабеш да, йоалар цу тIа.

Проектни документаци оттаеш я е оттаь яьннай хац тхона. бакъда, соахка май бетта хинна сурт хIанз кхы а нийрчагIен долаш дола цIенош кхы а чIоагIагIа дохадьи долга а ше газет дешараштa денна доц таханалцца кхоачаш ца даьлга а. Малгобекски горисполкома дIахайтача бакъахьа хеташ цкъа яздаьчох цIаьккха а язду оаха.

СПОРТ

ЧАКХЪЯЬННАЙ АРГIАНАРА ТУР

ДIадахача шоаттен кIиранен деношка чакхдаьлар «Комсомольское племя» газета приз яккхара Iан футболах йолча республикански чемпионата яхлагIча тура ловзараш. Укх туре «Нефтяникаца» ловзаш счет 0:1 йолаш чемпионате эггара хьалха нйшар Аргунера «Вайнах». Счет 3:2 йолаш «Монтажникал» котъьлар «Спартак» (ГПО ГАТ). Счет 3:1 йолаш «Локомотиво» эшабир Карабулакера футболисташ. «Красный молот» завода командан СДЮШОР-ен вIашагIкхетар чакхдаьлар счет 3:0 йолаш заводчанаш кот а боалаш.

Ялх тур чакхъяьнначул тIехьагIа 10 очко а йолаш хьалхарча моттиге «Вайнах» я. ХIаьта шхшиха лоазар чакхдаьккха «Спартаки» «Нефтяники» 9.8 очкош а йолаш шоллагIчен кхоалагIчен моттигашка ба. АргIанара тур хургья хьатIадоагIача шоатта дийнахьа ДЮСШОР-а стадионе. Цу дийнахьа «Нефтяникаи» «Локомотиваи» юкъе хургдола вIашагIкхетар шийтта сахьат даьлча телевидене тIолла трансляци ен хургда.

ВИЪ ЧЕМПИОН

19—22 феврале Нальчиче хилар къопачарна юкъе шийн лоIамах кIалтохарагIа латара «Спартака» Россовета хIара борена ше-ше хьалхара моттиг яккхара бола къоэсии. Цу яхье дакъа лоацаш вар Российски Федераце цIи хеза болча спортсменех дикагIа вола 200 саг. Цу къовсаме дакъа лоацаш вар Нохч-ГIалгIайчера 18 викал а. Iалаьмате дика толамаш даьхар укхаза вай борецаша. Ишта шо-шоай доалах чемпиона цIераш яьхар Ахмедов Султана (48 кг), Магомадов Салауде (56 кг), Бадалов Магомеда (65 кг), Бисултанов Абека (81 кг).

Кхоаккъа килограмм йовал долча спортсменашта юкъе шоллагIа моттиг яьккхар Дудаев СаIида. ХIаьта Толчаев Юнаден (70 кг), Саеев Руслонеса (80 кг), Муртазалиев Саяя - Хьусенеи (56 кг) кхоалагIа призаш яьхар. Тоьаа дика толамаш даьхар цу яхье Льянов Вахаси Ведзиоков Ахьмадеи. Цига царшинне а шо-шоай доалае яхлагIа моттигаш яьхар. Цу яхьашка вай спортсменаш кийчбаьб СССР заслуженни тренера Багаев Дэеси, тренера Дахкильгов Мухьмадеи.

ВАДАЛОВ АЛУХАД — ЧЕМПИОН

Укх деношка Чебоксаре чакхйеакххан яр шийн лоIамагIа кIалтохаргах латара кагирхошта юкъе хьалхара моттиг яккхара Российски Федераце первенство. Цу яхье дика толам баьккхар Бадалов Алухада. 74 килограмм доал долча борецашта юкъе тIехдика латаш шийн мел хинна вIашагIкхетар чакх а даькха цох хилар чемпион.

А. БЕК.

ТЕЛЕВИДЕНИ

26 ФЕВРАЛЬ

I-ПРОГРАММА

8.00 — «Ха».
8.40 — «Iуйранара гимнастика».
9.05 — А. Аксаков. «Багрова внукий бола бера шераш».
9.45 — «Кинолюбителий клуб».
10.45 — «Ленинградски фьара хьалхаргаш». Фильм-концерт. Йистедаьлча — кердадараш.
14.30 — Кердадараш.
14.50 — СибарегIен Гаьмдра Малхбоален гIолла. Кинопрограмма.
15.00 — «Эрсий хьамаьл».
16.30 — ДIалокх РСФСР искусства заслуженни деятеля А. Суриков (боен).
16.55 — «Кагеркой адресаш».
17.55 — «Юрта йистера цIа» яха фильм чакхдаьнначул тIехьагIа вIашагIкхетар».
18.40 — «Тахан дунен тIа».
19.00 — Л. Бетховен. «Кориолан» яха увертюра.
19.10 — Владимир Ильич Ленин ваь 110 шу дизарга. «Ленинах дола дувцараш» яха художественни фильм.
21.00 — «Ха».
21.35 — Фашистски гIаьрахоех Чехословаки мукъаьякха 35 шу дизара хетадь Чехословаки социалистически Республика культура денош Советски Союзе хьадалар. Съездий Кремлевски Дворецера концерт. Перерыве — «Тахан дунен тIа» яха информационни выпуск.

II-ПРОГРАММА

8.00 — Передачай программа.
8.10 — «Дай-ноанои, шоана!».
8.40, 9.40 — Советски литературан боьхьанйи ардараш. 6-гIа класс.
9.10 — ПТУ дешархошта. Эрсий мотт.
10.10, 14.45 — Французски мотт.
10.40, 11.40 — Хими. 10-гIа класс.
11.10 — Мишта а фу а Iомаду ПТУ.

Студентаьшта-заочникашта:

12.10 — Лакхара математика. 3-гIа курс.
13.25 — Философи. Iалама обществан.
14.45; 17.30 — Подготовительни отделеней ладувгIархошта. Эрсий мотт.
15.15 — Д. И. Фонвизин. «Недоросль».
16.00 — Динамизма искусство.

Экран — хьехархочов.

16.30 — Юкъара биологи. 9-гIа класс.
17.00 — Истори. 4-гIа класс.
18.00 — «Нохч-ГIалгIайчу гIолла».
18.21 — Киножурнал.
18.35 — «Дунен халкъашта моьра обозрени» (гIалгIай меттала).
19.30 — «Хьайбаш лелдечун сийлена доклад дар», Юртбоахама обозрени.
19.00 — Iилман-популярни фильм.
19.20 — Халкъа тIахьожама Экран.
19.35 — «Саги хин» яха документальни фильм.
19.50 — «Бийса дахкъаьлa хийла шун, бераш!».
20.15 — «Художникех дола дувцараш».
20.45 — «Сыктывкар» яха телевизионни документальни фильм.
21.00 — М. Глинка произведенешкара концерт.
21.40 — «Майорца Земанана кийсдина 30 хIама» яха сериала (ЧССР). «Iама юхе хьалкар» яха телевизионни художественни фильм.

27 ФЕВРАЛЬ

I-ПРОГРАММА

8.00 — «Ха».
8.40 — Iуйранара гимнастика.
9.05 — Музей хьалхехьа дешархошта.
9.35 — «Ленинах дола дувцараш» яха художественни фильм. Йистедаьлча — кердадараш.
14.30 — Кердадараш.
14.50 — «Лаьттан тIа саг». Кинопрограмма.
15.45 — «Шоаш дола моттиг хьабожийта, зурманчаш!».
16.15 — «Хьа ленински библиотека». Партийни организаци а партийни литература а».
16.45 — «Халкъа творчество». Телевизионни обозрени.
17.30 — «Полюсе бода никъ». «Комсомольски правда» газето поларни экспедиче дакъахошкох дешаркой вIашагIкхетар.
18.45 — «Тахан дунен тIа».
19.00 — «Iилман вахар».
19.30 — Илли оал СССР халкъа артиста И. Петрова». Фильм-концерт.
19.50 — «Ди а доагIаргда» яха телевизионни художественни фильма премьера. Хьалхара сери.
21.00 — «Ха».
21.35 — «Фу? Мича? Маца?» яха телевизионни викторина.
22.40 — «Тахан дунен тIа».
22.55 — «Дунен халкъий творчество».

II ПРОГРАММА

8.00 — Передачай программа.
8.10; 13.10 — «Шахматни школа».
8.40; 9.40 — Истори. 4-гIа класс.
9.10 — Iалама ниэаш хьарадараш.
10.10; 14.40 — Немецки мотт. Дешара 2-гIа шу.
10.40; 11.30 — Iалам довзар. 3-гIа класс.
11.00 — Халкъа тIахьожам дIахьош ба.
11.50 — «Шера премиалаг» яха Iилман-популярни фильм.

Студентаьшта-заочникашта.

12.05 — Инженерни графика. I-гIа курс.
13.20 — Политически экономи. Социалистически экономика плана боаламах дегIадар.
14.10; 17.20 — Подготовительни отделеней ладувгIархошта. Физика.
15.40 — «Сийлахь-боккхача Даймехке» яха киноэпопея. «Боккха танкий тIом» яха 10-гIа фильм.
16.30 — Экран — хьехархочов. Физика. 10-гIа класс.
17.00 — Толстой Ленинах лаьцна.
18.05 — «Нохч-ГIалгIайчу гIолла».
18.25 — Киножурнал.
18.35 — «Вохлавой тIамаш» (нохчий меттала).
18.55 — Хьалхалатта опыт массанега дIайоазийта! «Воронежски хьайбаш леладу комплекс бола болх». Iилман - популярни фильм.
19.15 — «Телехьажархочо хаттарш ду, критика ю, хьехамаш ду...».
19.45 — Специалиста хьехамаш. Соций бешамашка бIаьсти балхаш дар.
20.00 — «Бийса дахкъаьла хийла шун, бераш!».
20.15 — Спидвей бола дунен чемпионат. Город Калининера передача.
21.00 — А. Глазунов. «Шера хамам» яхача балета ашараш.
21.40 — «Майорца Земанана кийна 30 хIама» яхача сериала «Непогашеннаи огни» яха телевизионни художественни фильм (ЧССР).

РАДИО

26 ФЕВРАЛЬ

6.40 — «Юртара Iуйре» (эрсий меттала).
7.15 — «Грозненский рабочий», «Комсомольское племя» газетий обзор.
7.23 — «Сердало» газета обзор.
7.30 — Хоамаш.
8.25 — Иллеш, ашараш, хьалхара ширдаш (гIалгIай меттала).
8.45 — Берий хьалхехьа боаххай барашта. «Царга хьажа ха яьха» (эрсий меттала).
9.15 — «Тхога язду» яха радиовыпуск (эрсий меттала).
9.30 — «Къона зампно» (гIалгIай меттала).
16.00 — Передачай программа. Хаоттамах бола хоам (эрсий меттала).
16.01 — «Атеистически кхетаме везала юкъе бераш кхедар». Беседа (гIалгIай меттала).

27 ФЕВРАЛЬ

7.15 — «Грозненский рабочий» газета обзор.
7.23 — «Ленинан никъ» газета обзор.
7.30 — Хоамаш.
8.25 — «Новатор» яха радиожурнал (эрсий меттала).
8.40 — Халкъа ашараш (нохчий меттала).
9.15 — «Атеистически кхетамна кхебара бола къахьегама коллектива лоархIам». Беседа (эрсий меттала).
9.30 — «ЦIьоагIо йоача деяIе» яха радиовыпуск (гIалгIай меттала).
16.00 — Передачай программа.
16.01 — Дунен халкъашта юкъера обозрени (нохчий меттала).
16.15 — Халкъа тIахьожам дIахьош ба (гIалгIай меттала).

Хаоттам

Тахан республике гIоллоч Грознен хувцалуш морхаш а йолаш. Йоачий а йоацаш. малхбоалехьара секунде 0 — 5 чIоагIа йух а хьекхаш хилен фегара температура республике —2 +3. Грозне 0 +2 градус йолаш хилен тарлу.

Кхоана морхаш а йолаш, цхьайолча моттигашка лоа а делхаш, дохк а доаллаш, тайп-тайпарча оагIонашкахьара секунде 3 — 7 метр чIоагIа мух а хьекхаш хилен фегара температура бийсана 5 — 10, дийнахьа 0 — 5 градус шелал йолаш хилен тарлу.

МЕТЕОСТАНЦИ.

ТХА АДРЕС: 364907, г. Грозный, ул. Маяковского, 92. Телефоны: редактора 9-24-08; заместителя редактора — 9-24-03; ответственного секретаря — 9-24-00; отделов: партийной жизни — 9-24-04; промышленности и транспорта — 9-24-01; сельского хозяйства — 9-24-06; культуры — 9-24-05; писем — 9-24-07; корректорской — 2-89-88.

НАШ АДРЕС: 364907, г. Грозный, Маяковске ул., 92. Телефонаш: редактора — 9-24-08; редактора заместителa — 9-24-03 бехктокхама секретара — 9-24-00; отделаш: партийни вахара — 9-24-04; промышленностех транспортех — 9-24-01; юрта боахама — 9-24-06; культура — 9-24-05; письмой — 9-24-07; корректорске — 2-89-88.

Газет арадувл шинарей, ереи, шоаттеи деношка

сф05695. «Грозненский рабочий» издательства типографи, Маяковске, 92. Типография издательства «Грозненский рабочий», ул. Маяковского, 92. Заказ № 1055.